

KOETUOMARIOHJE (VDH)

Liittyy VDH-koesääntöön

Sisällysluettelo

I. Yleistä	4
1. Alkusanat	4
2. Lyhenteet.....	4
3. Koetuomarin asema.....	5
4. Koetuomarin kulukorvaukset.....	5
5. Kokeen valmistelu ja kokeen kulku	5
6. Kokeenjohtajan tehtävät.....	6
7. Tilaisuuden peruuntuminen.....	6
8. Koeasiakirjat	7
9. Koiran edellytykset SchH/ VPG/IPO - kokeeseen.....	8
10. BH/VT-koe sisältäen käyttäytymistestin	8
11. Kokeet ulkomailla	9
12. Kaulapannan käyttöpakko/ taluttimen mukana pitäminen.....	10
13. Osallistujat/ jäsenyys.....	10
14. Keskeytys sairauden tai loukkaantumisen takia.....	11
15. AZG:n jäsenet	11
16. Luettelo tunnetuista rinnakkaisjärjestöistä.....	12
17. Rekisteröinti	13
18. Osallistujamäärä.....	13
19. Koepäivät	14
20. Vähimmäisikäraja ja osallistumismääräykset	15
21. DH – kokeet	15
22. Palkintojenjako, kunniapalkintojen jakaminen.....	15
23. Arvostelu muissa järjestöissä ja ulkomailla	16
24. Käskyt	16
25. Maalimiespassin merkinnät.....	16
26. Videoiminen.....	16
27. Kansalliset tilaisuudet	17
28. Koekausi	17
29. Hylkääminen	17
II. Välinpitämättömyyskoe	18
1. Perusteet	18
2. Koiran tunnistaminen.....	19
3. Välinpitämättömyyskokeen tulos.....	20
4. Merkinnät	20
5. Kilpailukiello	20
III. OSA A (JÄLKI)	21
1. Jälkimaaston valinta.....	21
2. Jäljestämiseen soveltuva pohja	21
3. Jälkiesineet.....	22
4. Jälkien pituus ja muodot	24
5. Jälkien ikä	29

6. Jälkien tekeminen.....	29
7. Mahdolliset jäljestämistavat.....	31
8. Jälkityöskentelyn suoritus ja arvostelu	31
9. Arvostelu.....	35
10. Jälkikoirakoe (FPr).....	35
IV. OSA B (TOTTELEVAISUUS)	36
1. Esteet.....	36
2. Suorituksen aloitus.....	37
3. Ilmoittautuminen.....	37
4. Ruumiilliset vammat.....	37
5. Perusasento	37
6. Valmistelevat osuudet.....	37
7. Ohjaajan ja koiran etäisyys	38
8. Kiittäminen	38
9. Liikkeen jakaminen.....	38
10. Käskyt	38
11. Tuomarin arvostelu	39
12. Toiminta suorituksessa ”taluttimessa seuraaminen”.....	39
13. Toiminta suorituksessa ”vapaa seuraaminen” ja aloitusaskeleet	39
14. Ampuminen.....	42
15. Liikkeestä istuminen	42
16. Maahanmeno ja luoksetulo	42
17. Kävelystä seisomaan jääminen	43
18. Juoksusta seisomaan jääminen.....	43
19. Noutaminen tasamaalla	44
20. Noutoesineiden luovutukset.....	44
21. Noutaminen vapaahyppynä 1 m korkean esteen yli.....	45
22. Kiipeäminen vinoesteen yli.....	46
23. Eteenlähettäminen maahanmenon yhteydessä.....	46
24. Paikallaolo häiriön alaisena	47
25. Liikesuoritusten loppu / koiran noutaminen	47
26. Käyttäytyminen liikesuoritusten välissä	47
27. Liikesuorituksen unohtaminen.....	48
28. Arvostelu.....	48
V. OSA C (SUOJELU)	48
1. Suorituskentän tarkennukset	48
2. Maalimies/suojavarusteet.....	48
3. Ilmoittautuminen.....	48
4. Merkinnät.....	49
5. Puolustusosuudet	49
6. Maalimiehen etsintä risteillen	50
7. Vartiointi ja haukkuminen	51
8. Maalimiehen pakoyrityksen estäminen.....	52
9. Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta.....	54
10. Selkäkuljetus	55
11. Hyökkäys koiraa kohti selkäkuljetuksesta.....	56
12. Hyökkäys koiraa kohti liikkeestä.....	57
13. Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta.....	59
14. Lisämääräykset irrottamiseen	60
15. Aseistariisunta.....	62

16. Sivukuljetukset.....	62
17. Luonneominaisuuksien arvostelu.....	62
18. Arvostelu.....	63
19. Arvosanataulukko	65

Koetuomariohje

Saksan Kennelliitto (VDH)

Voimassa 01.01.2004 lähtien. (päivitys: tammikuu 2007)

I. Yleistä

1. Alkusanat

Seuraavien AZG -ohjeiden tarkoitus on tarjota AZG-jäsenjärjestöille/-liitoille (AZG-MV) koetuomareille (LR) yhtenäiset ohjeet arvostelua varten.

Koeohje astuu voimaan 1.1.2004. Kaikkien AZG-MV -koetilaisuuksien on tapahduttava näiden ohjeiden mukaisesti.

On kuitenkin huomioitava, että AZG-MV ovat oikeutettuja käyttämään lisäksi yhdistysten omia sääntöjä (esim. kasvatus- ja jalostustarkastussääntöjä jne.). Lisäsäännöt eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa AZG -sääntöjen kanssa.

2. Lyhenteet

AD	=	kestävyyskoe
AKZ	=	koulutustunnus
AT	=	sukutaulu
AZG	=	jalostus- ja käyttökoirayhdistysten liitto
AZG-MV	=	AZG-jäsenyhdistykset/liitot
BB-Heft	=	koekirja
BH/VT	=	BH-koe sisältäen käyttäytymistestin
FCI	=	Federation Cynologique International
FH	=	jälkikoirakoe
FL	=	jäljentekijä
FPr	=	jälkikoe
Geg.	=	esine/esineet
Gst.	=	perusasento
Hd	=	koira
Hdes	=	koiran
HF	=	koiranohjaaja
HGH	=	paimenkäyttökoira
HL	=	maalimies
HZ	=	käsky
IPO	=	Internationale Prüfungsordnung
LR	=	koetuomari
LU	=	koetodistus
Pkte.	=	pisteet
Pkt	=	piste
PL.	=	kokeenjohtaja
PO	=	koesääntö
RA	=	tuomarin merkki

RH	=	pelastuskoirat
RTP	=	pelastuskoira-taipumuskoe
Rt.	=	suunta
SchH	=	suojelukoirakoe
StP	=	etsintäkoe
VDH	=	Saksan Kennelliitto
VPG	=	monimuotoisuuskoe käyttökoirille

3. Koetuomarin asema

Koetuomarin tehtävänä on toimia oman AZG-MV – järjestön edustajana ja se edellyttää sen mukaista käyttäytymistä ja auktoriteettia, joka myös omalta osaltaan edistää koiraurheilun arvostusta.

On siis välttämätöntä, että käyttäytyminen toisten AZG-MV tuomareiden kanssa pysyy **toverillisena**. Kritiikki toisen tuomarin arvostelutyöskentelyä kohtaan julkisesti on kiellettyä.

Luonnollisesti jokaisen tuomarin oman harkinnan varaan jää, jättääkö hän tarvittaessa AZG-MV – määräysten mukaisen valituksen jostakin tuomarin tehtäviä hoitavasta henkilöstä tämän yhdistyksen johdolle.

Koetuomari **ei** saa arvostella koiria, jotka ovat hänen hallussaan, eikä koiria, joita ohjaa tai omistaa henkilö, joka elää hänen kanssaan samassa taloudessa.

Erityisen tärkeä on selvä koeohjeen sääntö siitä, että tuomari ei saa häiritä tai vaikuttaa käyttäytymisellään koiran työskentelyyn enempää kuin on tarpeellista (välinpitämättömyyskoe).

4. Koetuomarin kulukorvaukset

Koetuomarille korvataan matkakulut kodin ja koepaikan väliltä. Kokeen järjestäjä ei ole velvollinen korvaamaan mahdollisten kiertoteiden kuluja, jotka syntyvät tuomarin henkilökohtaisista menoista.

Korvattavien kulujen suuruus päätetään jokaisen AZG-MV – jäsenjärjestön säännöissä.

5. Kokeen valmistelu ja kokeen kulku

Kokeen valmistelun ja kokeen kulun tulee tapahtua AZG-MV -sääntöjen mukaisesti.

Seuraavat seikat tulee erityisesti ottaa huomioon:

- kokeen ajankohdan päättäminen
- koekalenterin valmiiksi saattaminen ja sen oikea-aikainen lähettäminen asiasta vastaavalle.

Järjestävän yhdistyksen tulee ottaa huomioon, että tuomari ei joudu vaikeissa sääolosuhteissa matkustamaan kokeeseen pitkiä matkoja.

Vaikeissa sääolosuhteissa tuomarilla on oikeus keskeyttää jo menossa oleva tilaisuus myös järjestäjän tahdon vastaisesti. Tällainen keskeytys voidaan kuitenkin tehdä vain todella äärimmäisissä olosuhteissa. Näitä ovat esimerkiksi jäinen koepaikka, voimakas lumipyry, kaatosade ja vahva sumu.

Koetuomarin kulut kuuluvat joka tapauksessa järjestävälle yhdistykselle.

6. Kokeenjohtajan tehtävät

Kokeenjohtajan velvollisuus on ilmoittaa koetuomarille hyvissä ajoin koepaikka, kokeen alkamisajankohta sekä muut tarpeelliset yksityiskohdat (esim. tapaamispaikka, koetyyppi, osanottajamäärä). Aikatauluja suunniteltaessa hänen tulee ottaa huomioon tuomarin matkaan liittyvät seikat ja mahdolliset lisäkulut. Jos koetuomarin tiedottaminen on puutteellista, ei hän ole itse velvollinen ottamaan selvää kokeen mahdollisesta järjestämisestä.

Huom.: Kokeenjohtajan on syytä huomioida, että tuomarilla on oikeus perua tulonsa, jos hänelle ei ole varmistettu kokeen järjestämistä viimeistään kolmea päivää ennen tapahtumaa.

Kokeenjohtajan tulee olla täysikäinen.

Hänen tulee ilmoittaa koetuomarille pääsääntöisesti keskiviikkoon mennessä, kokeen alkamisajankohdasta ja paikasta sekä ilmoitettujen koirien lukumäärä.

Sama pätee kokeen peruuttamisen yhteydessä.

Tärkeää on myös, että kokeenjohtajalla ei ole kokeen aikana muita tehtäviä. Hänen tulee olla koko kokeen ajan tuomarin käytettävissä.

Hän on vastuussa mm. seuraavista tehtävistä:

- Tarkastaa, että kukaan osallistujista ei ole kilpailukiellossa. Sääntöjenmukaisen jälkimaaston järjestäminen siihen kuuluvien luvien (maanomistaja, aluetta metsästyksen käyttävät).
- Järjestää kokeeseen sopivat jäljentekijät sekä maalimiehet C-osaan, joille on oltava riittävä suojarustus (suojahousut, takki, suojahiha ja pehmytkeppi).
- Sääntöjen mukaisten välineiden järjestäminen paikalle (esim. este, vinoeste, 6 mm pistooli, piilot).
- Koetilaisuudet ovat julkisia, jäsenille tulee ilmoittaa paikka ja alkamisajankohta.

7. Tilaisuuden peruuntuminen

Jos kilpailukalenteriin merkitty tilaisuus peruuntuu syistä, joille järjestäjä ei voi mitään (esim. ei ilmoittautumisia), tulee kokeenjohtajan ilmoittaa tästä koetuomarille ja AZG-MV alaisen liiton vastaaville.

8. Koeasiakirjat

Yksi kokeen johtajan tärkeistä tehtävistä on asettaa kokeeseen liittyvät paperit valmiiksi. Jos tärkeitä papereita puuttuu, tai niitä ei voida hankkia, voi koetuomari poistaa ohjaajan jatkosta tai mahdollisesti keskeyttää kokeen.

Seuraavat koeasiakirjat tulee olla kokeen alkaessa:

- sukutaulu/ rekisterikirja
- todistus koiranohjaajan/ omistajan jäsenyydestä VDH/FCI-MV-liitossa
- koekirja (mikäli koiralla on eri liittojen koekirjoja, on nämä esitettävä)
- todistus voimassa olevasta vesikauhurokotuksesta ja koiran vakuutuskirja
- arvostelulomakkeita

Kokeenjohtajan tulee tarkastaa ennen BH/ VT-koetta, onko ohjaajalla **kirjallinen osio** suoritettuna. Tämä on sen vuoksi tärkeää, että kirjallisen osion puuttuessa tulee ennen tottelevaisuusosiota järjestää teoriakoe.

Teoriaosuus on suoritettu, jos ohjaajalla on esittää jokin seuraavista todistuksista:

- todistus VDH tietämyksestä
- VDH koira-ajokortti
- virkakoiratodistus
- ammatilliset todistukset (esim. ammattia harjoittava eläinlääkäri)
- tuomarikirja
- hyväksytty BH-koe

Tuomarin tulee tarkastaa **ennen** koetta, ovatko kaikki tarpeelliset koeasiakirjat koossa, erityisesti koekunniakirjat tai koekirjat. Sama pätee koiriin, joilla on VDH sukutaulut, koska nämä tulee joka kokeessa ja koeluokassa esittää suorituskunniakirjojen rinnalla.

Koetuomari **ei** saa tehdä merkintöjä AZG:n ulkopuolisten liittojen kilpailukirjoihin. Poikkeustapauksia ovat:

- ulkomaalaiset ohjaajat, joilla on FCI:n alaisen järjestön kilpailukirja
- tapauksissa, joissa tuomari arvostelee sellaisessa yhdistyksessä tai liitossa, joka kuuluu VDH:n alaisuuteen ja jonka kanssa on solmittu erillinen VDH-MV sopimus

Jos ohjaaja on sellaisen AZG-MV:n jäsen, joka antaa suoritustodistuksen vasta 1. hyväksytysti suoritettun kokeen jälkeen, ei se estä hänen osallistumistaan seuraavaan luokkaan. Tuomarilla on oikeus tarkistaa osallistujien jäsenyys. Hänen tulee suorittaa asianmukainen merkintä tuomarikertomukseen.

Kun koiran ensimmäinen koesuoritus on merkitty AZG-MV:n toimesta koiran sukutauluun, voi tämän jälkeen myös tuomari merkitä suoritukset siihen.

Erikoissäännökset on tehty koskien neljää VDH liittynyttä yhdistystä, jotka eivät ole AZG:n jäseniä. Nämä ovat: Deutscher Klub f. belgische Schäferhunde (DKBS)

Club für Britische Hütehunde (CfBrH)

Club Berger de Pyrenees (cbp)

Verband der Pudelfreunde Deutschland (VDP)

Näiden yhdistysten kanssa VDH on sopinut säännöstä, että AZG-koetuomarit saavat merkitä koekirjaan näiden neljän yhdistyksen järjestämän BH-kokeen (mutta vain tämän).

Jokainen VDH:n jäsenseuran yksittäinen jäsen saa osallistua voimassa olevan jäsentodistuksen osoittamaan koirallansa tilaisuuteen, joka on julkaistu AZG:n jäsenyhdistyksen koekalenterissa. Tämä on voimassa myös silloin, jos koekirjaa ei ole tai koekirja ei ole AZG:n jäsenyhdistyksen myöntämä. Poikkeuksetta AZG:n koetuomari ei saa kirjata tuloksia näiden neljän yhdistyksen DKBS, CfBrH, cbp ja VDP Bh-kokeen erikoissääntöjen mukaan muihin koekirjoihin. AZG:n jäsenjärjestöt määräävät toimivaltansa puitteissa koetuomareiden tai koetoimikunnan valvomana yksityiskohdista mahdollisten näyttelyjen ollessa osallistumisvaatimuksia.

9. Koiran edellytykset SchH/ VPG/IPO - kokeeseen

AZG/FCI ei ole tähän mennessä asettanut mitään fyysisiä rajoituksia (esim. tiettyä säkäkorkeutta)koirille osallistumiseen SchH/ VPG/ FCI – kokeeseen. Jokainen koira, joka vastaa sääntöjen vaatimuksia (koiran ikä) ja pystyy suoriutumaan kokeen C osiosta, voi osallistua ja sen suoritus tulee arvostella.

Juoksussa olevat nartut saavat osallistua kaikkiin koetapahtumiin. A-osion ne suorittavat aikataulun mukaisesti, B- ja C-osiot viimeisinä. Jos luokkaan osallistuu enemmän juoksussa olevia narttuja, on tasapuolisuuden vuoksi suoritettava arvonta.

Osallistuminen ei ole sallittua:

- jos koira on selvästi kantava tai imettää
- eläin on sairas tai tartuttamisvaarassa

Myös tyypistetyt koirat saavat osallistua AZG:n jäsenjärjestöjen koetilaisuuksiin. Tämä on voimassa kunnes yksiselitteinen kieltäminen on päätetty ja se on julkaistu.

10. BH/VT-koe sisältäen käyttäytymistestin

Periaate: Jokaisen koiran, joka osallistuu SchH/ VPG, IPO, FH, IPO-FH, RTP, Stp, FPr tai WH tai Agility ja tottelevaisuuskokeisiin, on ensin suoriuduttava hyväksytysti vähintään yhdestä BH/ VT-kokeesta.

Myös koirat jotka ennen vuotta 2004 ovat suorittaneet BHA-kokeen, voivat osallistua yo. kokeisiin.

Seuraavien ehtojen täyttyessä, on osallistumien eri lajeihin sallittua:

a) Saksalainen omistaja – koira pidetään Saksassa

Ennen ensimmäistä osallistumistaan on jokaisen koiran osoitettava hyväksytytty BH/VT – koe, joka täytyy suorittaa AZG-yhdistysten tilaisuuksissa. AZG-MV:en tunnustamat SchH/VPG-LR (koetuomarit), Agility-LR ja Obedience-LR ovat oikeutettuja sen vastaanottamiseen.

Poikkeuksena ovat viranomaisten palveluskoirat.

”Augsburgin mallin” tai ”Team testin” mukaiset kokeet **eivät** kelpaavat esikokeina SchH/VPG/IPO 1 tai FH-kokeeseen.

AZG-MV:t **eivät** tunnustaa ulkomaisten järjestöjen käyttäytymiskokeita esikokeina.

b) Saksalainen omistaja – koira on ulkomailla koulutuksessa

Kokeissa, jotka suoritetaan VDH – alueella, koskevat samat määräykset kuin yllä kohdassa a).

Ulkomaisissa kokeissa ovat voimassa niitä koskevat osallistumismääräykset.

Koiran palattua takaisin Saksaan, sen täytyy ennen muiden kokeiden suorittamista osoittaa BH/VT – koe.

c) Ulkomaalainen omistaja – ulkomaalainen koira, saksalaisella haltijalla

Kokeita, jotka tämän koiran kanssa suoritetaan AZG - alueella, koskevat samat määräykset kuin kohdassa a) on kerrottu.

Ulkomaalaisissa kokeissa ovat voimassa niitä koskevat määräykset.

d) Ulkomaalainen omistaja – ulkomaalainen koira, asuu pysyvästi ulkomailla

Koirat, jotka ovat ulkomaalaisessa omistuksessa ja asuvat siellä pysyvästi, ei tarvitse esittää alkuperäisen ulkomaalaisen koetuloksen yhteydessä todistusta suoritettusta BH/VT –kokeesta AZG –alueella. Ei ole merkitystä, ohjaako koira saksalainen tai ulkomaalainen koiranohjaaja.

Ulkomaalaista koira ulkomaalaisessa omistuksessa saadaan ohjata vain kansainvälisten koeohjesääntöjen mukaisesti.

Poikkeuksena ovat seuraavassa luetellut kansainväliset Euroopan- tai Maailmanjärjestöt. Näiden organisaatioiden jäsenjärjestöt ovat oikeutettuja suorittamaan SchH/VPG – kokeen. Niissä annetut koulutustunnukset hyväksytään kaikissa AZG-MV:ssä.

ATIBOX	Association Technique Internationale du Boxer (kansainvälinen bokseriyhdistys)
IDC	kansainvälinen dobermanniklubi
IFR	rottweilereiden kansainvälinen järjestö
IHF	hovawartien kansainvälinen järjestö
ISPU	kansainvälinen snautseri-pinseriunioni
WUSV	saksanpaimenkoirajärjestön maailmanunioni

11. Kokeet ulkomailla

Yksittäiset AZG-MV jäsenjärjestöt asettavat säännöt jalostuskelpaavuudesta ja ulkomaisten kokeiden tunnistamisesta käytettäessä niitä kotimaassa.

Ulkomaan kokeita ovat esim.:

Afrikka	IWT1-2	
Argentiina	CAB 1-3	SchH/VPG 1-3
Tanska:	BHP 1-3	SchH/VPG 1-3
Hollanti:	VH 1-3	SchH/VPG 1-3
Italia	Brevetto 1-3	SchH/VPG 1-3
Jugoslavia:	ISP 1-3	SchH/VPG 1-3
Itävalta:	ÖPÖ 1-3	SchH/VPG 1-3
Puola:	ZVV 1-3	SchH/VPG 1-3
Ruotsi:	BHP 1-3	SchH/VPG 1-3
Sveitsi	VPG; Schutzhund B; Schutzhund C; CHDI = SchH/VPG 1	

Espanja:	Ceppa 1-3	SchH/VPG 1-3
Tsekki:	ZVV 1-3	SchH/VPG 1-3
Unkari:	VK 1-3	SchH/VPG 1-3

12. Kaulapannan käyttöpakko/ taluttimen mukana pitäminen

Vakuutusosoikeudellisista syistä ohjaajan tulee pitää talutinta mukanaan **koko kokeen ajan**. Tähän kuuluu myös se, että koiralla on koko kokeen ajan oltava panta kaulassaan. Koetuomarin tulee pitää silmällä erityisesti myös kaulapannan käyttöpakkoa (yleinen ketjukaulain, **yksirivinen**). Tässä ketjukaulaimessa ei saa olla piikkejä, koukkuja tai muita hakasia. Sen tulee olla löysä. Kirppupannat tulee poistaa ennen koetta. BH/ VT-kokeessa on sallittua käyttää rintavaljaita, joissa ei kuitenkaan saa olla ylimääräisiä remmejä.

Kaulapanta ei saa poiketa erityisesti painonsa puolesta yleisesti myynnissä olevista pannoista. Jos manipulointia epäillään, voi tuomari vaatia pannan vaihtamista. Tämän tulee kuitenkin tapahtua ennen kutakin osiota. Jos epäillään petosta, esim. piilotettuja piikkejä tms., tulee tuomarin sulkea osallistuja kokeesta. Tällaisissa tapauksissa tulee tehdä asianmukainen raportti ja toimittaa se jatkotoimenpiteitä varten ylemmälle AZG-MV taholle.

Merkintä: ”Hylkääminen epäurheilijamaisen käytöksen vuoksi”

Kaikki tähän mennessä saavutetut pisteet tulee mitätöidä.

Jäljestämisen yhteydessä voidaan lisäksi käyttää jälkivaljaita.

Ohjaajalla tulee olla kaikissa osioissa (esim. vapaana seuraamisessa, suojelussa) talutin mukanaan. Sitä tulee kuljettaa mukana joko olan yli, lukko toisella puolella kuin koira, tai koiralta näkymättömissä.

13. Osallistujat/ jäsenyys

AZG-MV:n koekalenterissa olevaan tilaisuuteen voi osallistua jokainen ohjaaja, joka osoittaa voimassaolevan jäsenyytensä esim. kansainvälisen Euroopan tai maailmanlaajuisen järjestöön, joka on VDH:n, FCI:n alaisuudessa.

Ohjaaja voi ohjata vain **kahta** koira koetta kohden.

Yhtä koira saa ohjata vain **yhdessä kokeessa** päivää kohden.

Koira tulee ohjata aina korkeimmassa mahdollisessa luokassa. Poikkeuksena ovat tilaisuudet, joissa ei ole valinta ja/tai osakilpailua. (!)

Ohjaaja ja koirien omistajat, jotka osallistuvat Augsburgin mallin/Team testiin tai alkeiskursseille, ei tarvitse osoittaa jäsenyyttään.

Koiranohjaajan samoin kuin koiran omistajien jäsenyyden todistaminen ei ole aina ongelmatonta. Jos koiranohjaaja tai koiran omistaja ovat VDH:n jäseniä, voi tuomari edellyttää voimassaolevaa todistusta kulloiseltakin pääjärjestöltä/yhdistykseltä. Kokeenjohtajan selvitys ei tähän riitä.

Ohjaajan tulee ohjata koiraa kokeen jokaisessa osiossa huolimatta siitä, mikä on yksittäisen osion tulos, ja jos tuomarilla ei ole muuta syytä keskeyttää koetta.

14. Keskeytys sairauden tai loukkaantumisen takia

Jos koira on loukkaantunut kokeen aikana tai on muuten rajoittunut suorituskyvyssään, on tuomarilla oikeus keskeyttää koiran koe myös ohjaajan ollessa toista mieltä.

Jos kokeeseen on ilmoitettu **sairas koira**, tulee toimia seuraavasti:

Jos ohjaaja ilmoittaa suoritettua osion jälkeen koiransa olevan sairas, tulee hänen tutkituttaa koiransa eläinlääkärillä ja pyytää siitä todistus.

Merkintä kilpailukirjaan: **”Keskeytys sairauden takia”**.

Jos ohjaaja kieltäytyy näyttämästä koiraansa eläinlääkärille, tulee kilpailukirjaan merkintä esim. **”Puutteellinen keskeytyksen takia”**.

Todistuksen toimittaminen myöhemmin on mahdollista. Jos ohjaaja ei toimita todistusta 4 päivän sisällä, tulee kilpailukirjaan merkintä **”Puutteellinen keskeytyksen takia”**. Koetodistus esim. koevihko lähetetään koiranohjaajalle takaisin.

Mikäli koiranohjaaja kieltäytyy vastaanottamasta tuomarin antamaa koetodistusta/koevihkoa, merkitään välittömästi esim. **”Puutteellinen keskeytyksen vuoksi”**. Asiakirjojen lähettämiskuluista vastaa koiranohjaaja.

Huom: Tuomarilla on myös yllämainitussa tapauksessa oikeus keskeyttää suoritus, jos hän toteaa koiran mielestään sairaaksi tai loukkaantuneeksi. Samoin voidaan menetellä myös silloin, kun niitä ei saisi ikänsä puolesta eläinsuojelullisista syistä enää ohjata kokeessa.

Merkintä esim. **”Keskeytys loukkaantumisen vuoksi”**.

Jos koiranohjaaja keskeyttää suorituksensa ilman koetuomarin lupaa, tulee siitä ilmoittaa kulloisellekin vastuussa olevalle AZG:n jäsenjärjestölle.

15. AZG:n jäsenet

Vain jäljempänä mainituilla yhdistyksillä/järjestöillä – VDH:n jäseniä – ovat oikeutettuja antamaan koetodistuksen ja koulutustunnuksen:

SV	- Saksanpaimenkoiraliitto, Augsburg
dhv	- saksalainen urheilukoira järjestö
BK	- Bokseriklubi, München
IBC	- kansainvälinen bokseriklubi
ADRK	- yleinen saksan rottweilerklubi
DV	- dobermanniyhdistys
KfT	- terrierklubi, Kelsterbach

PSK	- pinseri-snautseriklubi
RZVH	- hovawartkoirien rotujärjestö
DBCv.1977	- Saksan bouvierklubi 1977
DMC	- Saksan malinoisklubi

16. Luettelo tunnetuista rinnakkaisjärjestöistä

Alla oleva lista sisältää vain tunnetuimmat rinnakkaisjärjestöt.

Lyhenne	Yhdistyksen koko nimi
IRV	kansainvälinen rotukoirajärjestö
EHU	eurooppalainen koiraurheilu-unioni
VDRG	Saksan rotu- ja käyttökoirayhdistysten liitto
DSC	Saksan saksanpaimenkoiraklubi
DTK	Saksan terrieriklubi
IHV	kansainvälinen hovawart-rotujärjestö
ACI	kansainvälinen kenneljärjestö
UCI	Brysselin kansainvälinen koiraunioni
UCI	kansainvälinen yhdistynyt kenneljärjestö
VDHV	saksalainen koirankasvatusjärjestö, Berliini
–	karkeakarvaisten terriereiden klubi
VIR	kansainväliset rotukoiraystävät järjestö, Diepholz
WRZ	maailman rotukoira rotujärjestö, pääosasto Essen 15
IDG	kansainvälinen mäyräkoiraklubi, Gergweis
ADRZ	yleinen Saksan rotukoirien kasvatus ja harrastuskoirayhdistys, Ansbach
KDH	Saksan koiraurheilujärjestöjen yhteenliittymä Saksan pääjärjestö koirayhdistyksille
IRJGV	kansainvälinen rotu- ja metsästyskäyttökoiraliitto
WPK	Westfalenin villakoiraklubi
ADRK	yleinen Saksan rotukoiraklubi
KCD	Saksan kennelklubi, Nürnberg
IDC	kansainvälinen doggiklubi, St.Blasien
–	Osnabrückin rotukoiraystävienklubi ry
VDR	Saksan rotukoirakasvattajien ja harrastajien liitto ry, Köln
IRZ	kansainvälinen rotukoirien kasvatusliitto ry, Mönchengladbach

Näiden lisäksi on vielä ryhmiä tai alaryhmiä, jotka toimivat rinnakkain. Jos asiasta on epäselvyyttä, on se ehdottomasti tarkistettava AZG-MV:n kulloisestakin jäsenjärjestöstä.

VDH ei tunnusta rinnakkaisjärjestöjen myöntämiä sukutauluja. Koiran koetodistuksessa, tällaisen sukutaulun ollessa kyseessä, on käytettävä vain koiran kutsumanimeä ilman kennelnameä.

Rinnakkaisjärjestöjen antamia todistuksia ei saa rekisteröidä.

17. Rekisteröinti

Nämä sijaitsevat kussakin AZG-MV:n jäsenjärjestöissä.

Asiaa hoidetaan kuten AZG-MV:n yksittäisen jäsenjärjestön määräykset edellyttävät.

18. Osallistujamäärä

Yksi koetuomari saa arvostella päivässä:

30 osasuoritusta, jotka määrätään kulloisenkin koesäännön ja luokkien mukaan:

SchH/ VPG A:	2 osaa	SchH/VPG/IPO 1-3:	3 osaa
FH1/FH2	3 osaa	IPO-FH:	3 osaa jälkeä kohti
BH/ VT:	2 osaa	BH/VT asiantuntijakoe:	+ 3 osaa
FPr/StP:	kukin 1 osa	RTP:	2 osaa

Jos koiraa ohjataan vain yhdessä osassa, saa tuomari arvostella myös tässä tapauksessa korkeintaan 30 osasuoritusta.

esim.

10 koiraa osassa "A"
10 koiraa osassa "B"
10 koiraa osassa "C"   joukkuekilpailuna

Kilpailuissa, joissa suoritetaan vain yksi osa, koetuomari saa arvostella:

vain osa "A" korkeintaan 30 koiraa (paitsi FH)

vain osa "B" korkeintaan 30 koiraa

Kilpailuissa, (joissa ei jaeta näyttely-/jalostustarkastussäännön mukaista koulutustunnusta) joissa koiraa ohjataan osissa "B" ja "C", voidaan yhteensä arvostella **20 koiraan** asti.

Yksi koetuomari saa kahden päivän aikana arvostella kaksinkertaisen määrän suorituksia. Yhdelle päivälle katsottua arvosteluiden määrää ei saa kuitenkaan ylittää.

Mikäli FH jäljellä on käytettävissä toinen koetuomari joka valvoo jälkien tekemisen, voi yksi koetuomari arvostella korkeintaan 20 osallistujaa.

Kulloisenkin AZG-MV:n järjestön päätettävissä on arvosteltavien koirien lukumäärän päättäminen **suoritettavissa kokeissa** kutakin koetuomaria ja koepäivää kohden.

Kokeiden vähimmäisosallistujamäärä = 4 koiraa (osallistujat BH/VT, SchH/VPG, IPO, FH, RH)

Kilpailut tulee toteuttaa VDH-/FCI-PO-sääntöjen mukaisesti. **On kiellettyä** jättää joitakin liikesuorituksia pois kokeesta (esim. henkilöryhmä, ampuminen)

19. Koepäivät

a) Lauantai, sunnuntai, juhlapyhät

Koepäivät ovat yleisesti viikonloppuina sekä virallisina juhlapyhinä.

BH/VT-kokeet voidaan toteuttaa myös vain "koepäivinä".

On mahdollista suorittaa sekä BH/VT-koe, että SchH/VPG/IPO 1-koe saman 2 päiväisen kokeen puitteissa (perjantai-lauantai, lauantai-sunnuntai) yhden tai kahden eri jäsenjärjestön järjestämänä. BH/VT ja SchH/VPG/IPO 1 kokeiden välillä ei ole odotusaikaa.

Esim. Perjantaina BH, lauantaina SchH/VPG/IPO 1-koe.

b) Perjantaikokeet

Perjantaita voidaan käyttää koepäivänä vain lauantaihin yhdistettynä.

Huom: Perjantaita voidaan käyttää vain siinä tapauksessa, että lauantaina ilmoittautuneiden koirien määrä on suurempi, kuin mitä niitä voidaan arvostella. Ei saa aloittaa ennen klo 12.00.

Osanottajamäärä perjantaina SchH/ VPG/ IPO/ FH -kokeissa on rajoitettu puoleen. Aloittaa voidaan vasta iltpäivällä.

Pelkässä BH/ VT-kokeissa voidaan arvostella korkeintaan 7 koiraa.

Lauantaihin sidottu SchH/ VPG/ IPO/ FH -koe voidaan saattaa ainoastaan lauantaina päätökseen.

Yksittäiset koirat voivat päättää kokeen kuitenkin myös perjantaina.

Poikkeus: Jos osallistujien on määrä suorittaa koirillaan BH/VT-koe, voivat nämä aloittaa perjantaina, jos lauantaina on määrä suorittaa SchH/VPG 1-koe eikä osallistujia ole "liikaa" (yksittäisten AZG-MV:n jäsenjärjestöjen koekalenterimääräykset on huomioitava).

c) Juhlapyhämääräykset

Juhlapyhinä kokeita voidaan järjestää yllä kuvatulla tavalla.

Poikkeus: Kulloisenkin liittovaltion juhlapyhämääräykset esim. AZG-MV:n erityismääräykset, on huomioitava.

Puolikkaat päivät, ennen juhlapäiviä jotka sijoittuvat viikolle, ei voida suojata.

20. Vähimmäisikäraja ja osallistumismääräykset

SchH/VPG A:	18 kk	FH 1:	18 kk	BH/VT:	15 kk
SchH/VPG/IPO 1:	18 kk	FH 2.	20 kk	FPr/StP/B:	15 kk
SchH/VPG/IPO 2:	19 kk	IPO-FH:	20 kk	RTP:	15 kk
SchH/VPG/IPO 3:	20 kk			WH:	15 kk

Eri koeluokkien välillä ei ole odotusaikaa, merkittävää on vain koiran ikä.

Koiran tulee saavuttaa vähimmäisikä viimeistään koepäivänä.

Jos koe uusitaan, on sallittua, että ohjaaja ohjaa koiraa ilman odotusaikaa samassa luokassa.

Ohjaajan on mahdollista ohjata luokkien 2 tai 3 suorittamisen jälkeen koiraa alemmassa luokassa. (Uusintaa suorittavat koirat sijoittuvat aina ensikertalaisten jälkeen).

VDH-koiranohjaajaharrastusmerkin määräykset on erityisesti huomioitava.

SchH/VPG 1 ja 2 suorittamisen jälkeen voidaan suorittaa sitä seuraava IPO luokka. Tämä koskee myös päinvastoin IPOsta SchH/VPG:hen. Koiran ikä tulee huomioida.

21. DH – kokeet

Nämä huomioidaan vain, jos kulloinenkin viranomainen on ne vahvistanut (vapaamuotoinen todistus).

DH-PO 1 vastaa SchH/VPG/IPO 2:sta, DH-PO 2 vastaa SchH/VPG/IPO 3:sta.

DH-PO 1:n suorittamisen jälkeen voidaan suorittaa SchH/VPG tai IPO 3-koe, mikäli vähimmäisikä täyttyy.

DH ja HGH kokeet ovat jalostuksen vaatimia koulutustunnuksia.

22. Palkintojenjako, kunniapalkintojen jakaminen

Palkintojenjaot tulee suorittaa koetyypeittäin:

- BH/VT – kokeet (järjestäjän toivomuksesta ei aseteta paremmuusjärjestykseen, ei anneta pisteitä),
- SchH/VPG 1-3,
- IPO 1-3,
- FH 1,
- FH 2,
- IPO-FH.

Pisteiden ollessa tasan, ratkaisee ylempi tulos osassa "C". Jos myös nämä pisteet ovat tasan, niin korkeampi pistemäärä osassa "B" ratkaisee tuloksen. Tulokset, joissa on kaikissa osioissa samat pistemäärät, sijoittuvat samoille sijoille (riippumatta luokasta). Veteraaniluokan koirat ja uusintaa suorittavat koirat jäävät sijoituksessa huomioitta ja sijoittuvat alimmille sijoille.

Periaatteessa kaikkien osallistujien tulee osallistua palkintojenjakoon. Koe päättyy palkintojenjakoon ja kilpailukirjojen luovuttamiseen.

23. Arvostelu muissa järjestöissä ja ulkomailla

AZG:hen kuuluvan järjestön lähettämällä koetuomarilla on lupa arvostella sellaisen yhdistyksen, joka ei kuulu AZG:hen, BH/VT koe. Koe ei kuitenkaan oikeuta osallistumasta seuraaviin kokeisiin (SchH/VPG/IPO/FH jne.).

Kysyttäessä tuomaria toiseen saksalaiseen rotujärjestöön, on käännyttävä AZG-MV:n puoleen. Tämä ratkaisee onko sen mahdollista lähettää tuomari.

Kysyttäessä ulkomailta on toimintatapa toinen. Ulkomaisen järjestäjän on esitettävä pyyntö VDH:lle oman maan kennelorganisaatiolle, joka on FCI:n alainen. VDH välittää pyynnön kulloisellekin AZG-MV jäsenjärjestölle kokeen järjestämisestä.

Koetuomareilta on kiellettyä ilman tätä "virallista" tietä suorittaa arvostelua muissa AZG-MV:ssä tai ulkomailla.

Kansalliset tuomarit saavat arvostella ulkomailla vain VDH-PO:n tai IPO:n mukaan. Missään nimessä ei saa arvostella kokeita isäntämaan kansallisten koesääntöjen mukaan, jos sisältö ja tarkoitus poikkeavat VDH-PO tai IPO säännöistä.

Isäntämaan yleiset säännöt ja erityismääräykset on huomioitava.

24. Käskyt

Käskysanat ovat normaalisti lausuttuja, lyhyitä, yhdestä sanasta koostuvia käskyjä. Niiden täytyy olla aina samat yhdelle toiminnalle. Ne on annettava säännönmukaisesti saksan kielellä. Poikkeus: Ulkomaiset koiranohjaajat ja/tai ulkomailla olevat ja siellä koulutetut koirat.

25. Maalimiespassin merkinnät

Koetuomari saa vahvistaa maalimiehen suorituksen hänen maalimiespassiin (AZG-MV maalimiestodistus/-passi) edellyttäen, että tämä on työskennellyt vähintään neljän koiran kanssa "vartiointi ja haukkuminen" vaiheeseen asti SchH/VPG/IPO kokeissa.

26. Videoiminen

Videokuvaus todisteena ei ole sallittu missään AZG-MV jäsenjärjestön tilaisuudessa.

27. Kansalliset tilaisuudet

Kansalliset tilaisuudet (esim. valintakokeet, mestaruuskilpailut) suoritetaan yksittäisten AZG-MV:n määräysten mukaan.

28. Koekausi

Koekausi pidentyy koko kalenterivuodeksi. AZG-jäsenyhdistyksillä on kuitenkin oikeus päättää järjestämiskiellosta yhdistyskohtaisesti.

Kilpailut, joissa ei ole kokeen kaikkia osia, voidaan suorittaa ympäri vuoden. Sääolosuhteet tulee kuitenkin huomioida. Ratkaisusta vastaa koetuomari.

29. Hylkääminen

Koetuomari voi **hylätä** suorituksen kokeen eri ajankohtina. Sen mukaan, mistä syystä hylkääminen tapahtuu, mitätöidään joko kyseisen osasuorituksen saavutettu pistemäärä, tai koko kokeen hylkäämiseen mennessä saavutetut pisteet. Hylkääminen johtaa siihen, että ohjaaja ei voi ohjata koiraansa enää muissa osissa. Palkintojenjakoon hänen tulee kuitenkin osallistua.

Merkinnät

a) Yksittäiset osasuoritukset

Suoritus on syytä hylätä, jos

- koira seuraa riistaviettiään jäljestämisen aikana, eikä ohjaaja saa sitä lähetetyksi uudelleen jäljelle
- koira lähtee suorituksen aikana pois ohjaajan luota tai suorituskentältä, eikä tule kolmannestakaan käskystä luokse
- koira ei ole ohjaajan käsissä (esim. selkä- tai sivukuljetuksissa)
- koira ei puolustussuorituksessa irrota 3 käskystä
- koira puree maalimestä muualle kuin suojahihaan

Näissä hylkäämistapauksissa kaikki siihen mennessä saavutetut pisteet mitätöidään. Koepapereihin ei tule merkitä pisteitä tai arvosanoja.

b) Koko koesuoritus

Suoritus on syytä hylätä, jos

- koiralla on luonnepuutos
- ohjaaja käyttäytyy epäurheilullisesti (alkoholin nauttiminen, ruuan tai motivaatioesineiden mukana kuljettaminen)
- sääntöjen rikkominen
- eläinsuojelumääräysten rikkominen
- hyvien tapojen vastainen käytös

Näissä hylkäämistapauksissa kaikki pisteet (myös muiden osasuoritusten pisteet) mitätöidään. Koepapereihin ei tule merkitä pisteitä eikä arvosanoja.

II. Välinpitämättömyyskoe

Koiran välinpitämättömyyttä tulee seurata koko kokeen ajan (myös palkintojenjaossa). Jos koira joudutaan kokeen aikana hylkäämään puutoksen vuoksi liittyen välinpitämättömyyteen, ei koiran voida katsoa läpäisseen välinpitämättömyyskoea, vaikka kokeen muut osa-alueet olisivatkin menneet hyvin. Jos koira hylätään välinpitämättömyyskokeessa, tulee tästä merkintä kilpailukirjaan. Koira tulee hylätä.

1. Perusteet

- a) Välinpitämättömyyskokeen tulee tapahtua **ennen jokaisen kokeen alkua**.
- b) Välinpitämättömyyskokeen tulee tapahtua **neutraalissa paikassa**. Paikka tulisi valita siten, että se ei ole liian lähellä suorituskenttää tai jälkimaastoa.
- c) Kaikki koirat esitetään yksitellen.
- d) Ajankohta tulisi valita siten, että koiria ei viedä välittömästi sen jälkeen jälkisuoritukseen tai suoraan muihin koesuorituksiin.
- e) Koirat esitetään kytkettyinä (lyhyt talutin, ilman jälkivaljaita). Taluttimen tulee roikkua löysänä. Käskyjä ei anneta.

Seuraavat säännöt tulee huomioida:

Välinpitämättömyyden testaaminen ei saa tapahtua kaavamaisesti:

- koetuumarin päätettävissä on, miten hän kokeen kulun järjestää, jolloin äärimmäisiä poikkeamia eri tuomareiden kesken tulee välttää
- mitä ennakkoluulottomammin tuomari suhtautuu, sitä sujuvammin ja varmemmin käyttäytymiskoe sujuu
- välinpitämättömyyskokeen tulee tapahtua normaalien ympäristövaikutusten vallitessa
- koiralle ei saa antaa erityisiä ärsykevaikutuksia, koska muutoin sen reaktiot ovat luonnollisia
- Tunnistusmerkintä (esim. tatuointinumbero, sirunumbero) on ehdottomasti välinpitämättömyyskokeen OSA. **Tatuointinumbero, siru on tarkastuksessa pakko todeta**

Välinpitämättömyyttä ei testata vain kokeen alussa, vaan koko kokeen aikana. Jos tuomari toteaa koiralla luonnepuutoksen, niin hänen tulee testata tämä tarkasti (esim. ampumisella). Kokeen uusiminen tähän tarkoitukseen on sallittua,

koiran koskeminen **ei** ole sallittua.

2. Koiran tunnistaminen

Koiran tunnistaminen on pakollinen osa välinpitämättömyyskoetta. Tämä voi tapahtua tarkastamalla koiran tatuointi tai käyttämällä mikrosirun lukulaitetta. Koirille, joilla ei ole sukutaulua tai tatuointinumeroa, tulee ehdottomasti asentaa mikrosiru. Koetuomarin tulee vahvistaa koepapereihin, että tämä tarkastus on suoritettu.

Jos tatuointia ei voi lukea selvästi, tulee joka tapauksessa kirjata ylös tunnistettavissa olevat merkit. Tatuointinumeron tulee olla sama, kuin koiran sukutaulussa, jonka ohjaaja on esittänyt. Jos asiassa ilmenee vaikeuksia (esim. numeron vaikealukuisuus), tulee tästä tehdä merkintä koepapereihin.

Tatuointi suoritetaan seuraavalla tavalla:

SV: Oikeaan korvaan, johon tulee seuraavat merkinnät:

- Kirjain (LG:n tunnus),
- yhdistysmerkki (keskelle asetettu poikkiviiva),
- Kirjain (tatuointialue LG:n sisällä),
- Nelinumeroinen tatuointinumbero,
- Tatuointiväri: vihreä,
- Uusintatatuointi vasempaan korvaan

BK: Olkavarren sisäpuolelle tai korvaan, johon tulee seuraavat merkinnät

- Jokaisen kennelin ennalta määritelty koodinumbero

Tämä numero tehdään aakkosjärjestyksessä pentujen kutsumanimien ensimmäisen kirjaimen mukaan (esim. G20/A1-A6)

IBC: vasempaan korvaan

DV: vasempaan korvaan, johon tulee seuraavat merkinnät:

- Kirjain (LG:n tunnus)
- Nelinumeroinen luku, jossa viimeinen numero määräytyy pennun syntymävuoden mukaan (esim. B 1234 = LG Nord, syntymävuosi 1984)
- Uusintatatuointi oikeaan korvaan

ADRK: Oikeaan korvaan

- Tatuointiväri: vihreä

Bouvier: Reiden sisäsiivu

KFT: Oikea korva

PSK: Vasen korva

Hovawart: Vasen ja oikea korva

Malinois: Oikea korva

Jos lukulaitteella ei pystytä lukemaan koiran mikrosirun numeroa, tulee tästä tehdä merkintä koepapereihin. Koiraa voidaan ohjata kokeessa, jos muuta todistusaineistoa koiran tunnistamiseksi löytyy (esim. vastaavat merkinnät koetodistuksessa tai rokotustodistus), ja että koiralle on laitettu määräysten mukaisesti mikrosiru kotimaassa.

Ohjaajat, joiden koirille on laitettu mikrosiru ulkomailla, tai jotka ovat hankkineet ulkomailla mikrosirun saaneen koiran, tulee pitää huoli siitä, että oikeanlainen lukulaite on käsillä.

Koirat, joiden tunnistaminen ei ole selvästi tunnistettavissa, eivät saa ottaa osaa koetilaisuuksiin.

3. Välinpitämättömyyskokeen tulos

Positiivinen suoritus = hyväksyty:

- koira on itsevarma
- koira on rauhallinen, varma ja tarkkaavainen
- koira on eloisa ja tarkkaavainen
- koira on välinpitämätön ja hyväntahtoinen

Rajatapaukset = jatkossa erityistä tarkkailua vaativat

- koira on levoton, muttei aggressiivinen, kokeen aikana kuitenkin välinpitämätön
- hieman ylikiihottunut, rauhoittuu kuitenkin kokeen aikana

Koirat, joita ei voi päästää kokeeseen:

- epävarmat ja pelokkaat koirat, jotka väistävät ihmistä
- hermostuneet, aggressiiviset, varoittavat koirat, pelkopurijat
- aggressiiviset, purevat koirat

4. Merkinnät

Jos koira käyttäytyy siten, että se pitää poistaa kokeesta, tulee kilpailukirjaan seuraavat merkinnät:

”Hylkääminen puuttuvan välinpitämättömyyden vuoksi”

Kaikki tähän mennessä saavutetut pisteet tulee mitätöidä.

Pisteitä ei anneta myöskään silloin, vaikka joitain pisteitä olisi jo ilmoitettu.

5. Kilpailukiello

Jos koira hylätään luonnepuutoksen vuoksi, tulee se sulkea kokeesta.

Muista seurauksista päättää kulloinkin vastuussa oleva AZG-MV.

Koirat, jotka reagoivat laukauksiin:

Ensiksi on todettava, että koirat, jotka reagoivat aggressiivisesti ampumiseen, eivät kuulu tähän kategoriaan. Aggressiivinen käyttäytyminen kuuluu välinpitämättömyyskokeen arvostelun piiriin.

Jos koira osoittaa ampuma-arkuutta, hylätään se välittömästi kokeesta. **Pisteitä ei anneta.**

Mitä ymmärretään ampuma-arkuudella?

Esim.:

- koira nousee seisomaan, näyttää pelokkaalta ja juoksee pois
- juoksee samalla tavoin käyttäytyen ohjaajan luo
- osoittaa paniikinomaista pelkoa ja yrittää lähteä pois suorituskentältä ja toimiikin niin
- osoittaa paniikinomaista pelkoa ja juoksee ympäriinsä

Arvostelussa tulee ottaa huomioon, mahdollinen koulutusvirhe tai se, että koiran nouseminen ylös ei liity laukauksiin.

Epäselvissä tapauksissa tuomari on velvollinen testaamaan välinpitämättömyyden laukauksiin siten, että hän kehottaa ohjaajaa kytkemään koiran. Noin 15 askeleen päässä tuomari ampuu vielä kertaalleen laukauksia, joiden aikana koiran on seisottava löysässä taluttimessa.

Merkintä: ”Hylkääminen puutteellisen välinpitämättömyyden takia”

Kaikki tähän mennessä saavutetut pisteet tulee mitätöidä.

III. OSA A (JÄLKI)

1. Jälkimaaston valinta

Sopivan jälkimaaston valinta on kokeenjohtajan vastuulla. Hänen tulee selvittää:

- maanomistajan lupa
- alueen metsästysvalvojan suostumus

Alueen tulee olla kuitenkin myös muutoin sääntöjen mukainen.

Kokeenjohtajan tulee huolehtia siitä, että koiria pidetään jälkimaastossa siten, ettei riista häiriinny.

2. Jäljestämiseen soveltuva pohja

Vastuu pohjan soveltuvuudesta jäljestämiseen (esim. niitty, pelto, metsä) kuuluu koetuomarille. Maaston vaihtelut ovat kaikilla luokkatasoilla mahdollisia, FH 1 kokeessa kuitenkin pakollisia.

FH 1 jäljen tulee lisäksi ylittää vähintään kerran kova, liikennöity katu/tie.

FH 1 jäljet eivät ole periaatteessa sallittuja pysyvän lumen aikana.

Näköjälkiä tulee välttää.

3. Jälkiesineet

Jälkikohtaisesti täytyy käyttää erilaisia esineitä, **tämä tarkoittaa erilaisesta materiaalista valmistettuja ja** ne eivät saa erottua värinsä puolesta oleellisesti maastosta.

a) Materiaali

Esim. nahka, tekstiili ja puu.

b) Mitat

Pituus: noin 10 cm

Leveys: noin 2,0 – 3,0 cm

Paksuus: noin 0,5 – 1,0 cm

Esineet tulee antaa etukäteen jäljen tekijälle, jonka tulee pitää niitä kaikissa koeluokissa vähintään 30 min kehoa vasten.

SchH/VPG/IPO 1 kokeissa ovat ohjaajan omat esineet sallittuja, joiden tulee mitoiltaan myös täyttää edellä mainitut vaatimukset. On syytä huomioda, että näiden esineiden tulee myös olla hyvin hajustetut.

c) Esineiden numerointi

Luokissa SchH/VPG/IPO 2 ja 3, FH 1, FH 2 ja IPO-FH tulee esineet numeroida. Esineiden numeroiden tulee vastata kyseistä jäljen numeroa.

d) Esineiden jättäminen jäljelle

Esineet tulee jättää jäljelle liikkeestä. Ei ole sallittua jättää esineitä maastonvaihtelukohtiin, kulmiin tai niiden välittömään läheisyyteen. Niitä ei saa jättää jäljen viereen, vaan ne tulee jättää **jäljen päälle**.

Luokka 1: 1. esine jätetään tuomarin määräyksen mukaisesti 1. tai 2. suoralle, kun on kuljettu vähintään 100 askelta.

2. esine jätetään jäljen päähän.

Luokka 2: 1. esine jätetään tuomarin määräyksen mukaisesti 1. tai 2. suoralle, kun on kuljettu vähintään 100 askelta.

2. esine jätetään jäljen päähän.

Luokka 3: 1. esine jätetään tuomarin määräyksen mukaisesti 1. tai 2. suoralle, kun on kuljettu vähintään 100 askelta.

2. esine jätetään tuomarin määräyksen mukaisesti.

3. esine jätetään jäljen päähän.

FH 1: 1. esine jätetään tuomarin määräysten mukaisesti 1. tai 2. suoralle, kun on kuljettu vähintään 250 askelta,

2. ja 3. esine jätetään tuomarin määräyksen mukaisesti,

4. esine jätetään jäljen loppuun.

FH 2: Tunnistamisesine etsintäalueella,

1. esine jätetään tuomarin määräysten mukaisesti, kun on kuljettu vähintään 250 askelta,

2. – 6. esine jätetään tuomarin määräysten mukaisesti,

7. esine jätetään jäljen loppuun.

IPO-FH: Tunnistamisesine etsintäalueella,

1. – 6. esine jätetään epäsäännöllisesti tuomarin määräysten mukaisesti,

7. esine jätetään jäljen loppuun.

Viimeisen esineen jättämisen jälkeen on jäljentekijän kuljettava kaikissa luokissa vielä muutamia askelia suoraan eteenpäin.

e) Esineiden pistemäärä

SchH/ VPG/IPO 1:	2 x 10 pistettä	FH 1:	4 x 5 pistettä
SchH/ VPG/IPO 2:	2 x 10 pistettä	FH 2/IPO-FH:	6 x 3 + 1 x 2 pistettä
SchH/ VPG/IPO 3:	2 x 7 + 1 x 6 pistettä		

f) Pisteiden vähennys esineiden väärästä ilmaisusta

SchH/ VPG/IPO 1:	4 pistettä	FH 1:	3 pistettä
SchH/ VPG/IPO 2:	4 pistettä	FH 2/IPO-FH:	1,5 pistettä
SchH/ VPG/IPO 3:	4 pistettä		

Sama vähennys pätee myös silloin, kun koira pudottaa otetun esineen.

Jos koira osoittaa esinetyöskentelyssään molempia mahdollisia ilmaisutapoja, siis sekä ilmaisua, että esineiden ottamista, on tämä virheellistä. **Vain ne esineet arvostellaan, joiden kohdalla koira on ilmaissut ilmoitetulla tavalla (ilmaisu tai esineiden ottaminen).**

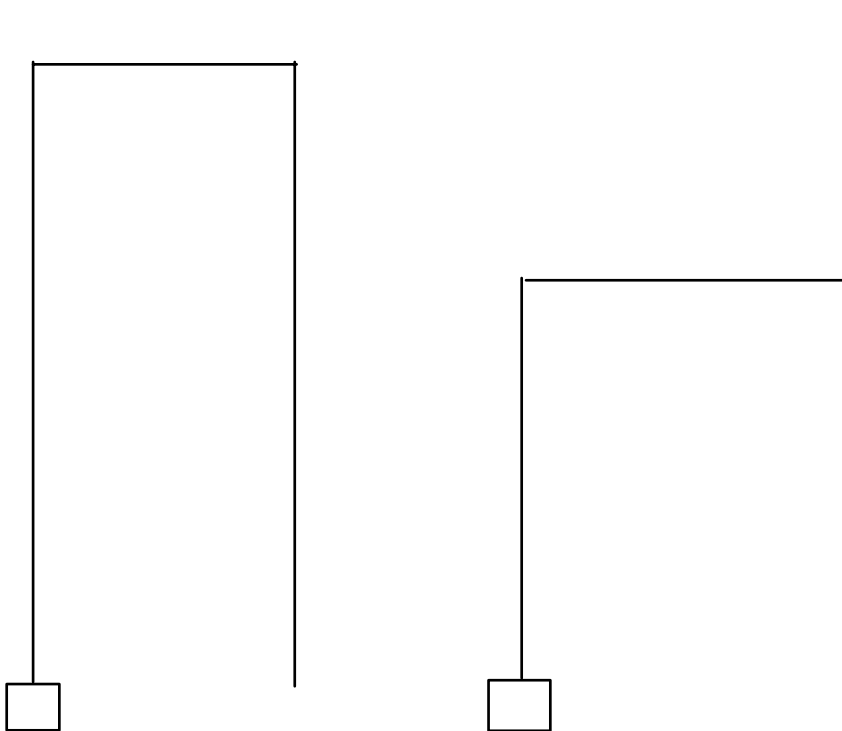
Esineitä, joita koira ei ilmaise jäljellä ei tarvitse osoittaa koiranohjaajalle.

4. Jälkien pituus ja muodot

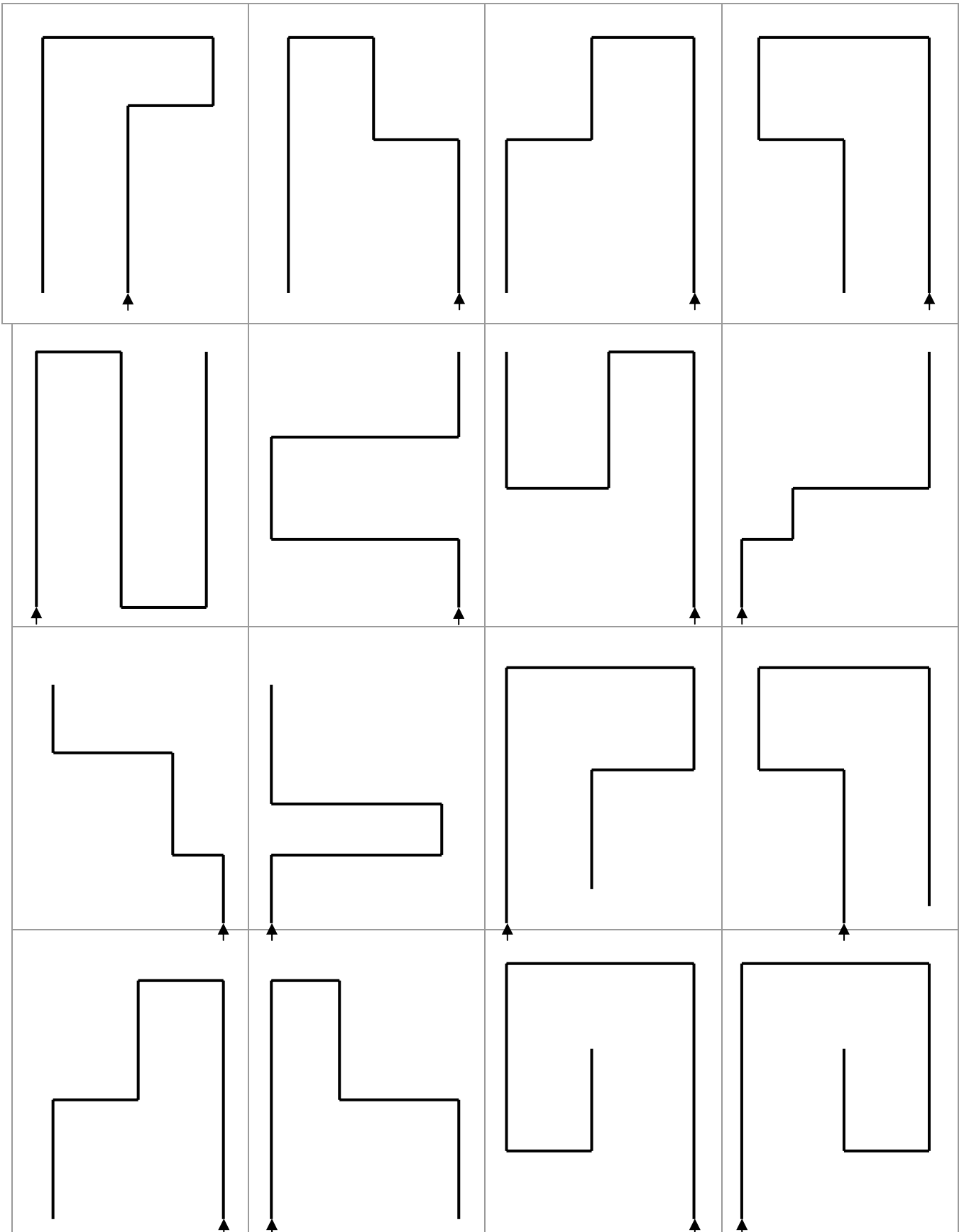
SchH/ VPG/IPO 1:	vähintään 300 askelta	FH 1:	vähintään 1200 askelta
SchH/ VPG/IPO 2:	vähintään 400 askelta	FH 2:	vähintään 1800 askelta
SchH/ VPG/IPO 3:	vähintään 600 askelta	IPO-FH:	kukin noin 1800 askelta

Kansallisissa tapahtumissa (esim. valintakokeet ja mestaruuskilpailut) voivat AZG:n jäsenjärjestöt tehdä omia määräyksiä.

SchH/VPG/IPO 1 ja 2:

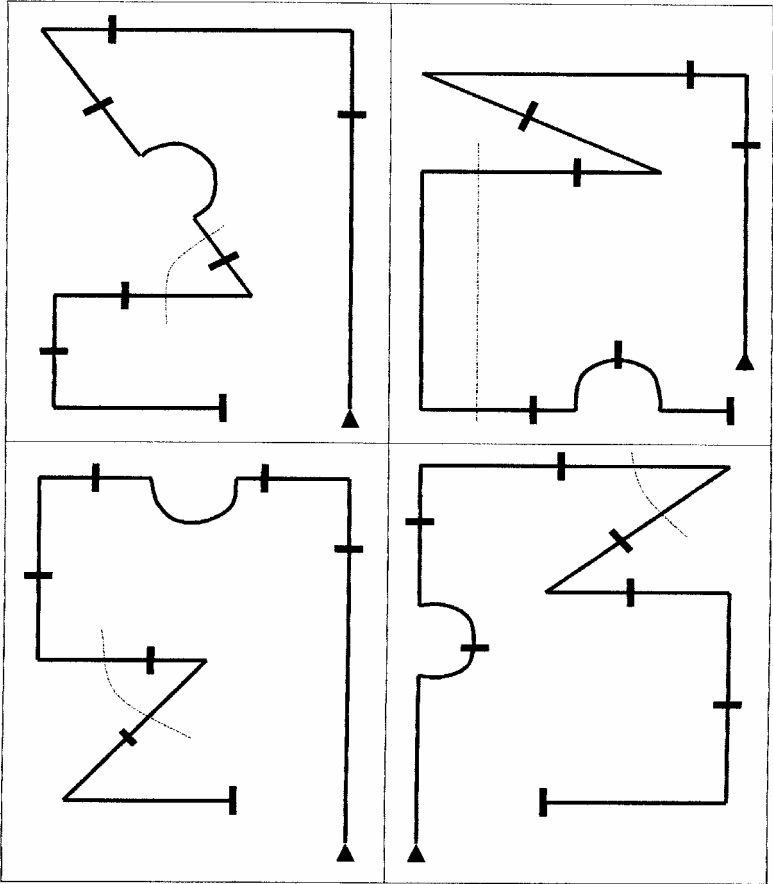

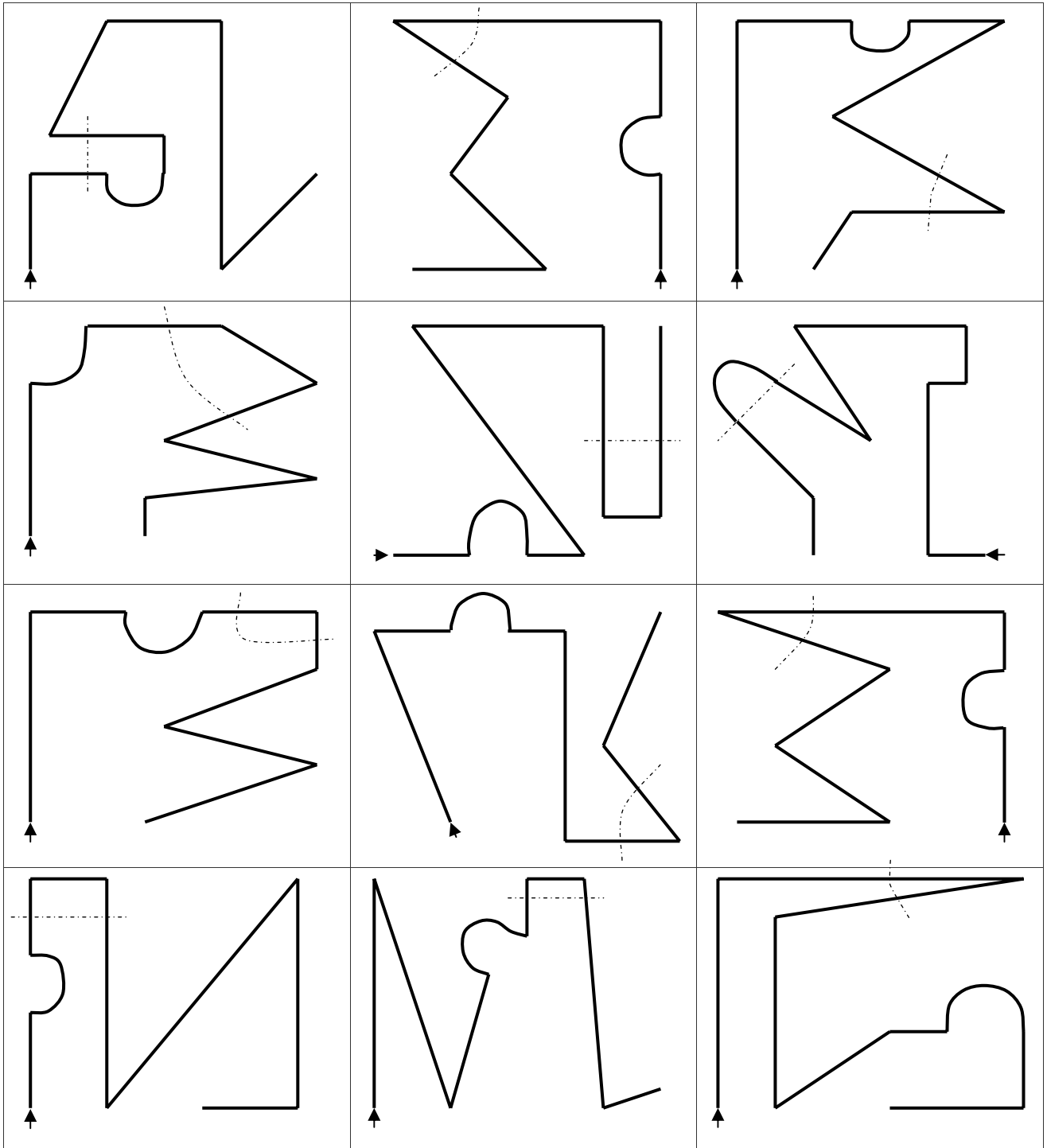
SchH/VPG/IPO 3:

FH 2:

5. Jälkien ikä

SchH/VPG/IPO 1:	20 min	FH 1:	180 min
SchH/VPG/IPO 2:	30 min	FH 2:	180 min
SchH/VPG/IPO 3:	60 min	IPO-FH:	180 min

Huom. Ajat ovat vähimmäisaikoja.

6. Jälkien tekeminen

Kokeesta vastaavan tuomarin tai jälkivastaavan (jonka tulee myös olla koetuomari) vastuualueisiin kuuluu:

- jäljen kulun määrääminen
- jäljentekijöiden ohjaaminen
- jälkien tekemisen valvominen

Yksittäisen jäljen kulku on mukautettava maastoon.

Jälkien tekemisessä on huomioitava, että ne tehdään normaalilla kävelytyylillä. Avunanto, jäljentekijän suunnalta epäluonnollisen kävelytyylin avulla niin suorien, kulmien, esineiden kohdalla kuin koko jäljen alueella, on kiellettyä.

Samaa jälkikaaviota on vältettävä, jäljet tulee tehdä eri tavoin kaikissa luokissa.

Erityisesti FH – jäljentekijöillä täytyy olla kokemusta jälkien tekemisestä.

Luokissa 2, 3 samoin kuin FH-luokassa täytyy sekä koiran, että ohjaajan olla näkösuojassa.

On myös huomioitava, että IPO-FH säännön mukaisesti jäljet voi arvostella yksi koetuomari, mutta ne täytyy olla **kahden eri jäljentekijän** tekemät.

a) Aloituskohhta

SchH/ VPG/IPO/FH:

Jäljen aloituskohta merkitään jälkipaalulla, joka asetetaan maahan välittömästi jäljen aloituskohdan viereen, ja joka on jätettävä siihen koko jälkityöskentelyn ajaksi.

Jäljentekijä viipyy lyhyesti aloituskohdassa (lyhyt paikallaan polkeminen ei ole virheellistä).

Aloituskohhta FH 2:

Jäljen aloitus tapahtuu 20 x 20 m alueelta, jolle vain jäljentekijä voi mennä. Toisen henkilön pääsyä alueelle on vältettävä. 20 m etäisyyksin jäljentekijä asettaa kaksi merkkipaalua maahan, joiden välissä lähtölinja sijaitsee.

Jäljentekijä aloittaa yhdestä kohtaa lähtölinjalta tai jommalta kummalta alueen merkkipaalulta ja asettaa haluamalleen paikalle etsintäalueen sisällä tunnistusesineen (I-esine). Tämä on varsinaisen jäljen alku. Tunnistusesineellä ei ole pistemäärää eikä se eroa jäljen muista esineistä kooltaan tai ominaisuuksiltaan. Jäljentekijä pysähtyy hetkeksi seisomaan aloituspisteeseen tunnistusesineelle. Siitä lähtien jälki tehdään normaalein askelin.

Aloituskohhta IPO-FH:

Jäljen aloitus tapahtuu 20 x 20 m alueelta, jolle vain jäljentekijä voi mennä. Toisen henkilön pääsyä alueelle on vältettävä. 20 m etäisyyksin jäljentekijä asettaa kaksi merkkipaalua maahan, joiden välissä lähtölinja sijaitsee.

Jäljentekijä astuu alueelle sivulinjan noin keskikohdasta ja asettaa haluamalleen paikalle etsintäalueella tunnistamisesineen (I-esine). Tämä on varsinaisen jäljen alku. Tunnistusesineellä ei ole pistemäärää eikä se eroa jäljen muista esineistä kooltaan tai ominaisuuksiltaan. Jäljentekijä pysähtyy hetkeksi seisomaan aloituspisteeseen tunnistusesineelle. Siitä lähtien jälki tehdään normaalein askelin.

b) Suorat

Normaalilla kävelytyylillä ilman viivyttelyä tai keskeytystä. Yksittäisten suorien välimatkan tulee olla vähintään 30 askelta.

c) Kulmat

Myös kulmat (90°) muodostetaan normaalilla kävelytyylillä, jonka yhteydessä tulee huomioida, että jatkuvan etsintätyön tulee olla koiralle seuraavalla suoralla mahdollista. Jäljen katkeamista ei saa tapahtua.

FH 2-/IPO-FH – kokeessa vaadittavien terävien kulmien täytyy olla 30 – 60 astetta.

Kulmasta ei saa astua ulos.

d) Harhajälki

FH 1	FH 2 ja IPO-FH
30 minuuttia jäljen tekemisen jälkeen	30 minuuttia ennen jäljestämisen alkamista

Harhajälki, jonka on tehnyt toinen koiralle vieras henkilö, täytyy ylittää jälki kaikissa koeluokissa vähintään kaksi kertaa yli 60 asteen kulmassa. Tällöin on huomioitava, että harhajälki ei ole kulman ja/tai esineen välittömässä läheisyydessä.

Harhajälki **ei saa** ylittää ensimmäistä tai viimeistä suoraa eikä samaa suoraa kahdesti.

7. Mahdolliset jäljestämistavat:

Seuraavat ohjaamistavat ovat mahdollisia jälkityöskentelyssä:

a) Kaulapanta

Kaulapanta ei saa olla kuristavalla. Jälkiliinan kiinnitys on sallittua:

- selän yli
- sivulta
- etu- ja/tai takajalkojen välistä.

Tunnusmerkkien (esim. SV, Poliisi, Tulli jne.) kantaminen valjaissa on sallittua.

b) Jälkivaljaat

Sallittuja ovat seuraavat jälkivaljaat:

- aa) Rintavaljaat
- bb) Böttgerin kehittämät valjaat, ns. tynnyrivaljaat

Jälkiliina kiinnitetään valjaiden kiinnityslenkkiin.

Ylimääräisiä kiinnityslenkkejä ei saa käyttää.

Käytettäessä tynnyrivaljaita, tulee tuomarin valvoa, ettei koiran nivusalueelle ole laitettu mitään remmejä.

Jälkiliinan tulee olla vähintään 10 m pitkä. Rullataluttimet eivät ole sallittuja.

c) Vapaana jäljestäminen:

10 m välimatka koiran ja ohjaajan välillä on säilytettävä. Vapaana jäljestettäessä ohjaajalla tulee olla talutin mukana, koiralla tulee olla kaulapanta.

8. Jälkityöskentelyn suoritus ja arvostelu

Koiralta odotetaan vakuuttavaa, voimakasta ja kestävää nenätyöskentelyä sekä vastaavaa koulutustasoa.

Ohjaajan tulee osoittaa kykyä lukea koiraansa ja keskittyä työskentelyyn. Ympäristön tapahtumat eivät saa viedä huomiota toisaalle.

Koetuomari ei saa nähdä vain koira ja ohjaajaa, vaan hänen tulee huomioida myös maaston olosuhteet, säätila, mahdolliset häiriötekijät ja aikatekijät. Hänen tulee ottaa huomioon kokonaisarvostelussaan kaikki vaikuttimet.

- jäljestämiskäyttäytyminen (esim. jäljestämisnopeus suorilla, ennen ja jälkeen kulmien, ennen ja jälkeen esineiden)
- koiran koulutustaso (esim. hektinen aloitus, alakuloinen olemus, väistämiskäyttäytyminen)
- ohjaajan kielletyt avut
- vaikeudet jäljen työstämisessä, johon vaikuttavat:
  - maapohjan olosuhteet (kasvusto, hiekka, maaston vaihtuminen, lanta)
  - tuuliolosuhteet
  - riista
  - sääolosuhteet (kuumuus, kylmyys, sade, lumi)
  - hajunvaihtelut

Arvostelun tulee tapahtua nämä olosuhteet huomioiden.

Kun ohjaaja on ilmoittautunut jäljelle, tulee tuomarin ottaa sellainen paikka tai seurata jäljestämistä siten, että hän pystyy seuraamaan jälkityöskentelyä ja siihen vaikuttavia asioita ja tunnistamaan ohjaajan mahdolliset käskyt tai avut.

Välimatka työskentelevään koiraan on valittava siten, ettei se vaikuta koiran jälkityöskentelyyn, eikä ohjaaja tunne itseään häirityksi. Koetuomarin tulee olla mukana koko jälkityöskentelyssä.

Hänen tulee arvostella, millä innolla ja varmuudella tai epävarmuudella ja pintapuolisuudella koira ryhtyy työhönsä.

Tuomari arpoo **osanottajien lähtöjärjestyksen** kaikissa luokissa. Luokissa SchH/VPG/IPO 1 arvonta tapahtuu ennen jäljen tekemistä, luokissa SchH/VPG/IPO 2 SchH/VPG/IPO 3, FH 1, FH 2 samoin kuin IPO-FH jälkien tekemisen jälkeen.

Ohjaajan ilmoittautuminen tapahtuu perusasennossa etsintävalmiin koiran kanssa. Jälkiliinan tulee olla auki levitetty, jolloin ohjaaja voi pitää koiraansa lyhyessä taluttimessa. Tuomarin tulee tarkastaa jälkiliinan pituus.

Ohjaaja ilmoittaa, ottaako koira esineet vai ilmaiseeko se ne. Molemmat tavat, ilmaiseminen ja ottaminen yhdessä ovat virheellisiä. Tuomari arvostelee vain ne esineet, jotka koira ilmaisee ohjaajan ilmoittaman tavan mukaisesti.

Ilmoittautumisen yhteydessä tapahtuvat huolimattomuudet tai puutteet eivät saa vaikuttaa tulevaan arvosteluun, eivätkä alentaa arvosanaa. Tämä pätee myös, jos jälkiliina ei ole 10 m pituinen. Tällöin se on vaihdettava.

a) Pisteiden jakautuminen jäljellä

Pisteiden jakautumisen jäljellä pysymisestä suorilla tulee tapahtua **jäljen pituuden ja vaikeustason mukaan**. Yksittäisten suorien arvostelu tapahtuu arvosanojen ja pisteiden mukaan.

Seuraava kaavio **antaa lähtökohdat**, kuinka mahdollisimman tasainen arvostelu voi tapahtua.

Luokka	Aloitus + 1. sivu	1.kulma + 2. sivu	2.kulma + 3. sivu	3.kulma + 4. sivu	4.kulma + 5. sivu	5.kulma + 6. sivu	6.kulma + 7. sivu	7.kulma + 8. sivu
SchH1/VPG/ IPO 1	27 pist	27 pist	26 pist					
SchH 2/VPG/ IPO 2	27 pist	27 pist	26 pist					
SchH 3/VPG/ IPO 3	16 pist	16 pist	16 pist	16 pist	16 pist			
FH 1	12 pist	12 pist	12 pist	11 pist	11 pist	11 pist	11 pist	
FH 2	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist
IPO-FH	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist	10 pist

b) Aloitus SchH/VPG/IPO ja FH 1

Koira viedään rauhallisesti aloitukseen. Kaikenlainen pakottaminen aloituksen yhteydessä on kiellettyä. Koira lähetetään jäljelle (myös uudelleenlähetyksissä esineiden jälkeen) siten, että ohjaaja on koiran vieressä. **Ohjaajalle tulee kuitenkin sallia tietty pelivara jälkiliinan kanssa.**

Aloitus ei ole aikariippuvainen. Tuomarin tulee ennemminkin suunnata tarkastelunsa siihen, miten intensiivisesti koira ottaa hajun jäljestä ensimmäisen suoran alussa.

3. epäonnistuneen aloituksen jälkeen lähtöalueella on jälkityöskentely keskeytettävä.

Uudelleenlähetys muualla jäljen aikana ei ole sallittua. Uudelleenlähetys on tapahtunut vasta silloin, kun koira on lähetetty ohjaajan vierestä jäljestämään uudelleen kaulapannasta tai lyhyeltä matkalta jälkiliinasta kiinni pitäen.

Niin kauan kuin ohjaaja pitää kiinni jälkiliinan päästä ja antaa koiran etsiä vapaasti, ei uudelleenlähetyksestä ole tapahtunut, vaikkakin koira ohittaisi ohjaajan. Koiran palaaminen takaisin jälkityöskentelyn aikana ja itsenäinen jäljen uudelleen löytäminen ei ole myöskään arvosteltavissa uudelleenlähetyksenä.

Virheellisestä aloituksesta vähennetään pisteitä.

Koiran makuulle käyminen jäljellä ei ole välttämättä sidoksissa valeilmaisuun. Jos koira jatkaa ohjaajan käskystä jäljestämistä 10 m etäisyydellä, vähennetään tästä vain 2 pistettä (SchH/ VPG, IPO, FH 1) esim. 1 piste (FH 2, IPO-FH). Tätä ei nähdä valeilmaisuna. Jos ohjaaja siirtyy koiran luo, on se koesääntöjen mukaan valeilmaisu ja vähentää sen mukaisesti pisteitä.

Ajoittainen kehuminen kaikissa koeluokissa on sallittua. Käsky ”etsi” on sallittu vain jäljen aloituksessa ja lähdetessä esineeltä.

c) FH-harhajälki

Koesäännön mukaan koiranohjaa voi seurata koiraan 1 johdattimen mitan verran (pistevähennys): sen jälkeen jälkityöskentely täytyy keskeyttää. AZG on päättänyt, että keskeyttäminen voi tapahtua jo silloin, kun koira seuraa 1 johdattimen verran eikä ole odotettava, että se löytää jäljen uudelleen.

d) Suorat

Nopea, mutta samalla voimakas tai hidas jäljestäminen eivät ole arvostelukriteereitä. On kuitenkin huomioitava, että koko jäljen aikana on osoitettava voimakasta työskentelyä.

Jälkiliina voi roikkua löysänä, mutta näin ei saa muodostua olennaista välimatkan lyhentymistä ohjaajan ja koiran välille. Liinan maakosketus ei ole virheellistä.

Jos ohjaaja estää koiraan poistumasta jäljeltä kesken suorituksen, tulee tuomarin kehottaa ohjaajaa seuraamaan koiraan.

Jälkityöskentely on keskeytettävä, jos koira poistuu jäljeltä kauemmaksi kuin yhden liinan mitan.

Jos koira tarkastaa ilman, että se jättää jäljen, **ei** tämä ole virheellistä.

Ohjaajan tulee noudattaa tuomarin merkkiä seurata koiraan, muutoin koetuomarin on keskeytettävä jälkityöskentely.

e) Kulmat

Kulmat tulee työstää varmasti. Tarkastaminen eteenpäin, vasemmalle ja oikealle ilman pyörimistä ei ole virheellistä.

f) Esineiden ilmaisu tai ottaminen

Esineiden ilmaisun on tapahduttava vakuuttavasti, jäljen suuntaisesti ja välittömästi esineen kohdalla.

Hieman vino makuuasento esineen luona ei ole virheellinen. Sivuttainen makaaminen tai voimakas kääntyminen ohjaajaan päin on virheellistä. Esineet, jotka ilmaistaan voimakkaiden apujen ansiosta, katsotaan ylityiksi. Näin esim. silloin, kun koira ei ilmaise esinettä ja sitä estetään ohjaajan toimesta liinalla tai käskyllä jatkamasta jäljestämistä. Esineiden ilmaisu voi tapahtua seisten, istuen tai makuuasennosta.

Nostettaessa esinettä tai otettaessa se koiralta ohjaaja ei saa seistä koiran edessä.

Jos koira ottaa esineet, se voi jäädä seisomaan, käydä istumaan tai tulla ohjaajan luo. Kaikenlainen eteenpäin liikkuminen esineen kanssa tai esineen ottaminen makuuasennossa on virheellistä. Jos koira tuo esineen, ohjaaja ei saa liikkua koiraan vastaan.

Koiran on odotettava uudelleenlähetystä rauhallisesti ja tätä vastaavasta asennosta se lähetetään uudelleen. **Ilmaiseva, ottava tai tuova koira lähetetään aina ohjaajan vierestä.**

Esineiden ottaminen:

Jos koira ottaa esineen eikä luovuta sitä:

Merkintä: ”Hylkääminen tottelemattomuuden takia.”

Kaikki muissa kokeen osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

g) Riista:

Jos jäljestämisen aikana näköpiiriin saapuu riistaa ja koira seuraa saalisviettiään, voi ohjaaja käyttää käskyä ”maahan”. (tilanteen mukainen vähennys aina – 8 pisteeseen asti)

Tuomarin käskystä jäljestämistä jatketaan. Jos tämä ei onnistu, on koe keskeytettävä.

Merkintä: ”Hylkääminen tottelemattomuuden takia.”

Kaikki muissa kokeen osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

h) Loppuilmoittautuminen:

Löydetyt esineet näytetään tuomarille suorituksen päätyttyä. Leikkiminen koiran kanssa tai sen ruokkiminen suorituksen jälkeen ennen loppuilmoittautumista ei ole sallittua.

i) Aikaraja

SchH/VPG/IPO 1:	15 min	FH 1:	30 minuuttia
SchH/VPG/IPO 2:	15 min	FH 2:	45 minuuttia
SchH/VPG/IPO 3:	20 min	IPO-FH:	45 minuuttia

Jos koira ohjaajineen ei pysty työstämään jälkeä annetun aikarajan puitteissa loppuun viimeiselle esineelle saakka, keskeyttää tuomari kokeen A-osan. Suoritus arvostellaan keskeytykseen saakka.

Tämän johdosta ei FH 2 ja IPO-FH seuraa keskeytystä, kun koira on viimeisellä suoralla.

9. Arvostelu

max	Erinomainen	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Puutteellinen
100 pistettä	100 – 96	95 – 90	89 – 80	79 – 70	69 – 0
200 pistettä (IPO-FH)	200 – 192	191 – 180	179 – 160	159 - 140	139 - 0

Koetuomarin on julkistettava heti saavutetut pisteet.

10. Jälkikoirakoe (FPr)

Jälkikoetta ei täydy välttämättä suorittaa järjestyksessä 1-3. Koska tämä koe on ainostaan osallistujien laajentamiseksi, päättää koiranohjaaja yhdessä koulutusvastaavan kanssa, missä luokassa koira tulisi ohjata.

IV. OSA B (TOTTELEVAISUUS)

1. Esteet

Ennen tottelevaisuusosuutta on kalusteet tarkastettava, että ne ovat sääntöjen mukaiset.

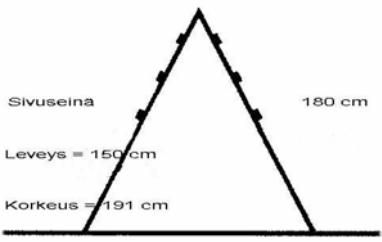
a) Hyppyeste

Rakenne:

	Yläosa kiinteä Koehypyt eivät ole sallittu.
---	--

b) Vinoeste

Rakenne:

	Molemmiin puolin esteen yläosaan 3 kappaletta 24 x 48 mm kiipeämistuet. Sivuseinämien pinta luistamatonta materiaalia. Koehypyt eivät ole sallittu.
--	---

Esteiden täytyy vastata koesääntöä.

c) Noutoesineet

	SchH1/VPG/IPO 1	SchH2/VPG/IPO 2	SchH3/VPG/IPO 3
Tasamaa	650 g	1.000 g	2.000 g
Hyppyeste	650 g	650 g	650 g
Vinoeste	650 g	650 g	650 g

Kaikissa koeluokissa täytyy olla osallistujien käytössä vastaavat, yllämainitut noutoesineet. Ohjaajien omien noutoesineiden käyttö **ei** ole sallittu. Koeohjeessa esiintyvä noutoesineen piirros on malli. Tärkeää on, että painot täsmäävät ja esineet ovat puusta valmistettuja. Ohjaaja **ei** saa sylkeä noutokapulaan.

Koehypyt **eivät** ole suorituksen aikana sallittuja.

Noutoesinettä ei saa käyttää koiran suussa ennen yhtäkään noutoliikettä.

Haettaessa noutoesinettä ja vietäessä se takaisin paikalleen on koiran seurattava mukana.

d) Pistooli

Kaliiberi 6 mm

e) Ohjaajapiilo

Koiranohjaajalle täytyy olla suoritusalueella koiranohjaajapiilo (SchH/VPG/IPO 3).

2. Suorituksen aloitus

Tuomari antaa ennen jokaista liikettä aloitusluvan.

3. Ilmoittautuminen

Ohjaaja ilmoittautuu perusasennossa koira kytkettynä luokassa BH/VT ja vapaana seuraava koira luokissa SchH/VPG/IPO 1 – 3 ja RTP.

4. Ruumiilliset vammat

Mikäli ohjaaja on estynyt suorittamasta jotain liikettä oikein ruumiillisen vamman takia, on hänen ilmoitettava siitä tuomarille ennen kokeen alkua.

5. Perusasento

Jokainen liike alkaa ja päättyy perusasentoon. Perusasennossa ohjaaja seisoo urheilullisesti. Haarasento on kielletty jokaisessa liikkeessä.

Perusasento on jokaisen tottelevaisuusliikkeen rakenne. Perusasennon ottaminen on mahdollista tehdä vain kerran ennen jokaista liikettä.

Edellisen liikkeen lopettava perusasento voi olla seuraavan liikkeen aloittava perusasento. Tällöin on kuitenkin sallittu, että ohjaaja voi ottaa uuden perusasennon.

6. Valmistelevat osuudet

Perusasennosta seuraa liikkeen rakenne, aloitusaskeleet.

Ohjaajan on esitettävä **vähintään 10 askeleen**, kuitenkin **enintään 15 askeleen** aloitusaskeleet, ennen kuin antaa käskyn liikkeen suorittamista varten.

Perusasetovirheiden ja valmistelevan osuuden virheiden täytyy vaikuttaa yksittäisten suoritusten arvosteluun

7. Ohjaajan ja koiran etäisyys

Koeohjeessa on määrätty vähimmäisaskelmäärä (30). Ohjaaja voi ratkaista haluaako hän luopua vähimmäisaskelmäärästä ja etääntyä kauemmaksi koirastaan.

Tuomari voi estää liian pitkän etääntymisen.

8. Kiittäminen

Lyhyt kiittäminen on sallittu jokaisen osasuorituksen **jälkeen vain** perusasennossa. Tämän jälkeen voi ohjaaja ottaa uuden perusasennon. Kiittämisen ja uuden osasuorituksen alun välillä on pidettävä selvä aikaväli n 3 sekuntia.

Siirryttäessä osasuorituksesta toiseen on koiran seurattava ohjaajansa sivulla.

Vapauttaminen ja leikkiminen ei ole sallittu.

9. Liikkeen jakaminen

2-osaiset osasuoritukset, kuten ”maahanmeno ja luoksetulo” ja ”juoksusta seisominen” tulisi arvostella eri tavalla, ositettuna.

Ositus seuraavasti:

- a) ”perusasento, aloitusaskeleet, suoritus” = 5 pistettä
- b) ”toiminnot tästä eteenpäin osasuorituksen loppuun” = 5 pistettä

Jokaisessa osasuorituksessa arvostellaan koiran käyttäytyminen perusasennosta liikkeen loppuun huomioiden sen tarkkavaisuus.

10. Käskyt

Ennalta määrättyt komennot on kiinnitetty koeohjeeseen.

Luoksetulossa voidaan käskyn ”tänne” sijasta käyttää myös **koiran nimeä**. Koiran nimen yhdistäminen käskyyn ”tänne” tulkitaan kaksoiskäskyksi ja aiheuttaa pistevähennyksen.

Mikäli koira ei vielä 3. käskyn jälkeenkään tee suoritusta, on tämä osasuoritus keskeytettävä (0 pistettä = puutteellinen)

- Vähentäminen
- 1. lisäkäskey: osasuoritus tyydyttävä
- 2. lisäkäskey: osasuoritus puutteellinen

Esimerkki:**5 pisteen osasuoritukset**

1. lisäkäskey: 5 pisteestä tyydyttävä = -1,5 pistettä
2. lisäkäskey 5 pisteestä puutteellinen = -2,5 pistettä

Osasuorituksien välissä, kuten myös haettaessa koira kävelystä seisomisessa / luoksetuloissa **tulee pitää selkeä tauko (n. 3 sek.)**.

Ennen perusasennon ottamista – paikalla olossa häiriön alaisena makaava koira, ennen kuin ohjaaja antaa käskyn ”istu”, pätee tauotus myös.

11. Tuomarin arvostelu

Tottelevaisuudessa tulisi huomioida, ettei yksikään koira, jonka itseluottamus on karsittu ja jota ohjaaja kohtelee puhtaasti ”urheiluvälineenä”, kykene suoriutumaan tästä.

Kaikkien liikkeiden suoritukset ovat iloista työskentelyä vaatien ohjaajan välttämätöntä keskittymistä.

Siksi kaikki työskentelyhalukkaat ja oikeat esitykset täytyy itsestään selvästi näkyä annetussa arvosanassa.

12. Toiminta suorituksessa ”taluttimessa seuraaminen”

Samat periaatteet pätevät sekä ”Vapana seuraamiseen” että ”Taluttimessa seuraamiseen”.

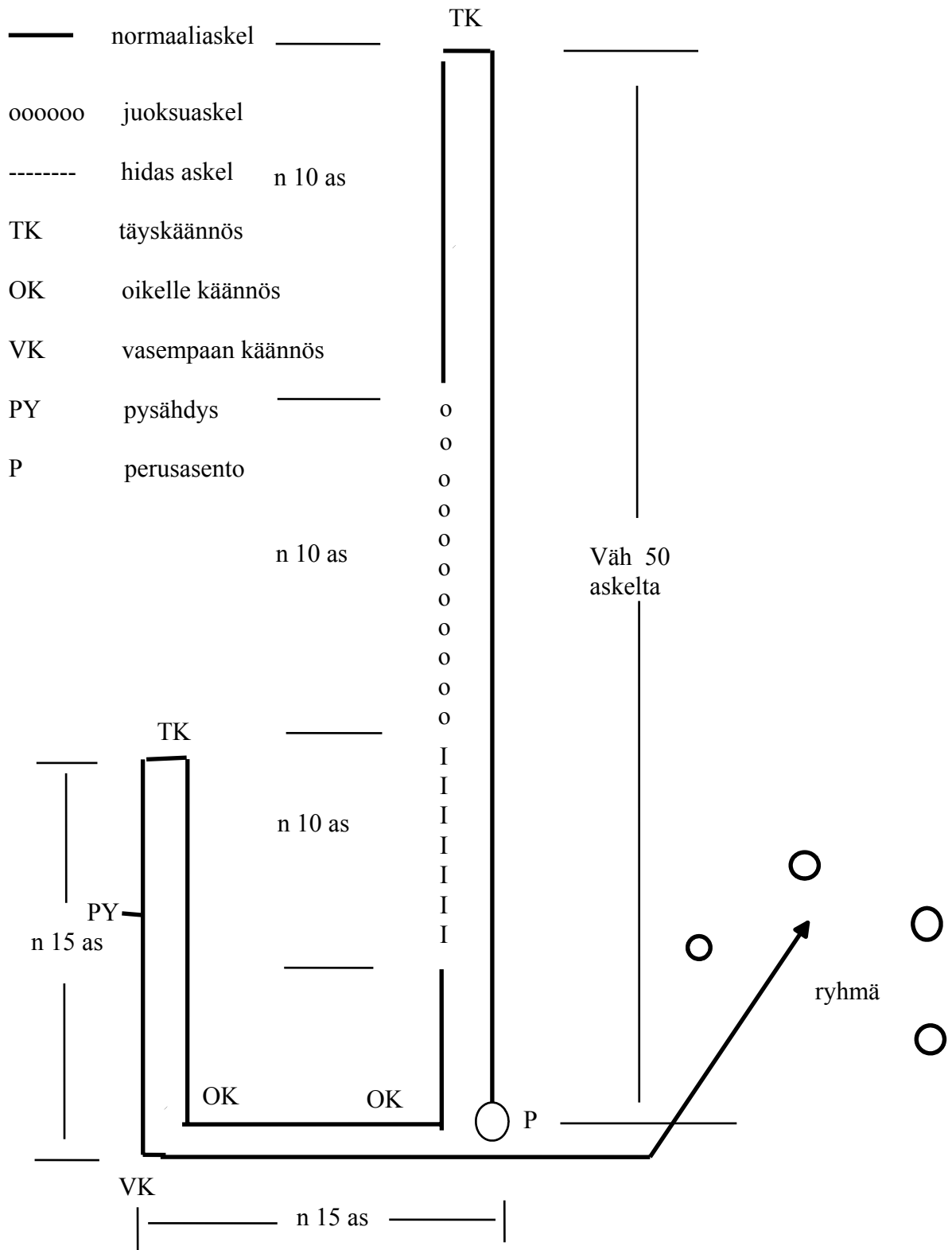
Taluttimessa seuraamisessa tulee taluttimen olla löysällä (BH/VT ja WH).

BH/VT kokeessa tulee talutin irrottaa perusasennossa henkilöryhmästä poistumisen jälkeen.

Vapaa seuraaminen alkaa tässä koeluokassa henkilöryhmällä. Ryhmästä poistumisen jälkeen tulee ohjaajan ottaa uusi perusasento.

13. Toiminta suorituksessa ”vapaa seuraaminen” ja aloitusaskeleet

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	20	10	10

Suhtautuminen yksittäisiin käyntilajeihin vapaana seuraamisessa kuten myös suorituksen jatko määritellään koesäännössä.

Taatakseen myös pienemmille koekentille, jotka ovat kuitenkin koesäännön mukaisia, voi tuomari tehdä muutoksia ohjaajien niin salliessa.

Koiran täytyy iloisesti, tarkkaavaisesti, lapa ohjaajan polven kohdalla seurata varmasti ohjaajaa kaikissa käyntilajeissa ja käänöksissä mukaan lukien henkilöryhmä. Sen pitää tulla suoraan ohjaajan luo ja pysähdyksissä istuttava itsenäisesti, nopeasti ja suoraan.

Täyskäännökset ohjaajan tulee tehdä vasemmalle (180 astetta paikallaan kääntyen). Tämän voi tehdä kahdella tapaa:

- Koira kiertää oikealta ohjaajan takaa
- Koira kääntyy tehden paikallaan vasemmalle täyskäännöksen 180 astetta

Yhdessä kokeessa voi täyskäännöksen suorittaa vain yhdellä tapaa

Ohjaajan tulee selvästi näyttää eri käyntilajien erot.

a) Normaali käynti

Tämä tarkoittaa normaalia käyntiä.

b) Juoksu

Myöskään tässä ei tarkoiteta ylinopeata juoksua, ei sprinttiä.

c) Hidas kävely

Luonnollinen askelmitta (50 cm; kääntäjän huom)

Käyntilajin vaihdos juoksusta hitaaseen kävelyyn tehdään **ilman normaalia** kävelyaskelta välissä.

Käskyn ”seuraa” saa antaa vain osasuorituksen alussa ja käyntinopeuksia muutettaessa.

Yhden käyntilajin ennaltamäärätyt vähimmäisaskeleet (10 juoksua, 10 hidasta) kuten myös ensimmäisen täyskäännöksen jälkeen 10–15 askelta normaalia kävelyä tulee esittää. **Kulman jälkeisen suoran tulee olla 15–20 askelta.**

d) Ryhmä

Ryhmän läpikulkeminen suoritetaan BH/VT luokassa sekä kytkettynä, että vapaana seuraamisen yhteydessä. Luokissa SchH/VPG/IPO 1 – 3 vapaana seuraamisen yhteydessä. Ryhmässä tulee kiertää vähintään yksi **henkilö** vasemmalta ja oikealta puolelta (esim. kahdeksikko).

Joka kerta mentäessä ryhmän läpi on vähintään kerran pysähdyttävä henkilön lähelle. Tuomarilla on oikeus pyytää ohjaajaa menemään uudestaan ryhmän läpi.

Vapaana seuraamisessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota seuraaviin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloinen, tarkkaavainen työskentely ja täsmällisesti suorana ohjaajan polven kohdalla
- ohjaajan avut
- käyttäytyminen ammuttaessa
- tarkkaavaiset ja tiiviit käännökset (täyskäännökset, oikealle ja vasemmalle käännökset)
- käyttäytyminen pysähdyksissä
- käyttäytyminen henkilöryhmässä
- käyttäytyminen perusasennossa lopussa

14. Ampuminen

Ampuminen tapahtuu vapaana seuraamisen yhteydessä ensimmäisellä suoralla ja paikallaolossa häiriön alaisena. Ammutaan 2 laukausta 5 sek. välein. 1. laukaus ammutaan kun ohjaaja on kulkenut 15 askelta. Luokassa 3 on huolehdittava siitä, että paikallaolossa oleva koira ei näe ohjaajaansa.

Huomautus: BH/VT kokeessa ei suoriteta ampumista.

15. Liikkeestä istuminen

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	10	10	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Mikäli koira menee maahan tai jää seisomaan, seuraa siitä 5 pisteen vähennys (vähentämisvelvollisuus). Muut virheet otetaan lisäksi huomioon.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloiset, tarkkaavaiset aloitusaskeleet
- nopea ja täsmällinen toiminto käskyn ”istu” jälkeen ilman ohjaajan apuja
- käyttäytyminen ohjaajan etääntyessä ja saapuessa
- käyttäytyminen perusasennossa lopussa

16. Maahanmeno ja luoksetulo

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	10	10	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Mikäli koira jää istumaan tai seisomaan, seuraa siitä 5 pisteen vähennys (vähentämisvelvollisuus). Muut virheet otetaan lisäksi huomioon.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloiset, tarkkaavaiset aloitusaskeleet
- nopea ja täsmällinen toiminto käskyn ”maahan” jälkeen ilman ohjaajan apuja
- käyttäytyminen ohjaajan etäännyessä
- nopea luoksetulo käskyn jälkeen ilman askellajimuutoksia
- täsmällinen, nopea ja tiivis eteenistuminen
- nopea siirtyminen täsmälliseen perusasentoon

17. Kävelystä seisomaan jääminen

Koeluokat SchH/VPG/IPO	-	2	-
Enimmäispisteet	-	10	-

Suoritus koesäännön mukaan.

Mikäli koira menee maahan tai istumaan, seuraa siitä 5 pisteen vähennys (vähentämisvelvollisuus). Muut virheet otetaan lisäksi huomioon.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloiset, tarkkaavaiset aloitusaskeleet
- nopea ja täsmällinen toiminto käskyn ”seiso” jälkeen ilman ohjaajan apuja
- käyttäytyminen ohjaajan etäännyessä ja saapuessa
- nopea istuminen käskyn jälkeen täsmälliseen perusasentoon lopussa

18. Juoksusta seisomaan jääminen

Koeluokat SchH/VPG/IPO	-	-	3
Enimmäispisteet	-	-	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Mikäli koira menee maahan tai istumaan, seuraa siitä 5 pisteen vähennys (vähentämisvelvollisuus). Muut virheet otetaan lisäksi huomioon.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloiset, tarkkaavaiset aloitusaskeleet
- nopea ja täsmällinen toiminto käskyn ”seiso” jälkeen ilman ohjaajan apuja
- käyttäytyminen ohjaajan etäännyessä

- nopea luoksetulo käskyn jälkeen ilman askellajimuutoksia
- täsmällinen, nopea ja tiivis eteenistuminen
- nopea siirtyminen täsmälliseen perusasentoon

19. Noutaminen tasamaalla

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	10	10	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Mikäli ohjaaja heittää noutoesineen vinoon, on hänellä oikeus tuomarilta luvan saatuaan heittää esine uudestaan. Koiran tulee pysyä perusasennossa. **(Tämä pätee kaikkiin noutoihin).**

Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan. Mikäli hän **liikkuu** ennen kuin liikesuoritus on tehty, tulee osasuorituksesta arvosana ”puutteellinen” = max. 6,5 pistettä.

Mikäli noutoesinettä ei noudeta seuraa tästä täydet pistevähennykset. ”Ei noudeta” tarkoittaa sitä, että koira pudottaa esineen eikä enää ota sitä uudestaan suuhun (lisäkäskyt ovat mahdollisia) ja ohjaaja liikkuu paikaltaan ottaakseen noutokapulan.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloinen ja määrätietoinen eteneminen noutoesineelle
- nopea ja täsmällinen noutoesineen suuhun otto.
- iloinen ja määrätietoinen noutoesineen tuominen
- noutoesineen pureskelu tai sillä leikkiminen
- täsmällinen, nopea ja tiivis eteen istuminen
- noutoesineen rauhallinen pitäminen, nopea luovutus käskyn jälkeen
- nopea siirtyminen täsmälliseen perusasentoon

20. Noutoesineiden luovutukset

Mikäli koira ei irrota kolmannen käskyn jälkeen noutoesineestä, **hylätään koira** ja b-osiota ei koira voi enää jatkaa (koskee kaikkia noutoja).

Merkintä: ”Hylätty tottelemattomuuden takia”

Kaikki siihen asti saavutetut pisteet jäävät voimaan.

21. Noutaminen vapaahyppynä 1 m korkean esteen yli

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	15	15	15

Pistejakauma noudolle ja hyppyille:

Menohyppy: 5 pistettä

Nouto: 5 pistettä

Paluuhyppy: 5 pistettä

Arvosanan saamiseksi tulee 2/3 olla täytetty.

Suoritus koesäännön mukaan.

a) Kosketuksen ja ponnistuksen vähennykset

Kosketus per hyppy = -0,5 - -1,0 pistettä

Ponnistus per hyppy = -1,5 - -2,0 pistettä

b) Suorituksen toteuttaminen

Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan. Mikäli hän **liikkuu** ennen kuin liikesuoritus on tehty, tulee osasuorituksesta arvosana ”puutteellinen” = max. 10 pistettä.

Muut virheet arvioidaan erikseen.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloinen ja määrätietoinen irtaantuminen ohjaajasta
- täsmällinen menohyppy (kaapiminen, kosketus, ponnistus)
- nopea ja täsmällinen noutoesineen suuhun otto.
- iloinen ja määrätietoinen noutoesineen tuominen
- täsmällinen paluuhyppy (kaapiminen, kosketus, ponnistus)
- noutoesineen pureskelu tai sillä leikkiminen
- täsmällinen, nopea ja tiivis eteen istuminen
- noutoesineen rauhallinen pitäminen, nopea luovutus käskyn jälkeen
- nopea siirtyminen täsmälliseen perusasentoon

22. Kiipeäminen vinoesteen yli

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	15	15	15

Hyppääminen tulee esittää kiipeämällä. Liikkeen muut läpiviennit, kts. koesäännöt.

Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan. Mikäli hän **liikkuu** ennen kuin liikesuoritus on tehty, tulee osasuorituksesta arvosana ”puutteellinen” = max. 10 pistettä.

Muut virheet arvioidaan erikseen.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloinen ja määrätietoinen irtaantuminen ohjaajasta
- täsmällinen menohyppy
- nopea ja täsmällinen noutoesineen suuhun otto.
- iloinen ja määrätietoinen noutoesineen tuominen
- täsmällinen paluuhyppy
- noutoesineen pureskelu tai sillä leikkiminen
- täsmällinen, nopea ja tiivis eteen istuminen
- noutoesineen rauhallinen pitäminen, nopea luovutus käskyn jälkeen
- nopea siirtyminen täsmälliseen perusasentoon

23. Eteenlähettäminen maahanmenon yhteydessä

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	10	10	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Saavutettua vaadittava etenemisetäisyys seuraa tuomarin periaatteellinen merkki koiran käskemiseksi maahan. Mikäli ohjaaja ei noudata tuomarin merkkiä tai mikäli koira ei noudata käskyä ja jatkaa etenemistä, seuraa siitä vaadittavat vähennykset.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- iloinen ja määrätietoinen irtaantuminen ohjaajasta
- nopea ja täsmällinen käskyn ”maahan” noudattaminen
- koiran käyttäytyminen ohjaajan lähestyessä
- nopea käskyn ”istu” noudattaminen täsmälliseen perusasentoon

24. Paikallaolo häiriön alaisena

Koeluokat SchH/VPG/IPO	1	2	3
Enimmäispisteet	10	10	10

Suoritus koesäännön mukaan.

Luokissa BH/VT ja SchH/VPG/IPO 1 – 2 seisoo ohjaaja selin koiraan 30 askeleen päässä koirasta. Luokassa SchH 3 on ohjaaja piilossa.

Huomautus arvosanasta:

Paikallaolevan koiran liike voidaan arvostella täysin vasta kun toinen koira on suorittanut

- SchH/VPG/IPO 1 liikeosan 3...
- SchH/VPG/IPO 2 liikeosan 4...
- SchH/VPG/IPO 3 liikeosan 5...

loppuun.

Mikäli koira tulee noudettaessa ohjaajaansa vastaan, seuraa tästä arvosanaksi ”tydyttävä” = 7-7,5 pistettä.

Muut virheet arvioidaan erikseen.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- rauhallinen ja täsmällinen perusasento aloituksessa
- nopea ja täsmällinen käskyn ”maahan” noudattaminen
- rauhallinen ja varma paikallaolo suorituksen aikana
- käyttäytyminen ammuttaessa
- koiran käyttäytyminen ohjaajan lähestyessä
- nopea käskyn ”istu” noudattaminen täsmälliseen perusasentoon

25. Liikesuoritusten loppu / koiran noutaminen

Liikkeiden eteen istumisen ja sivulle siirtymisen välillä, samoin kuten tullessa koiran viereen istumisessa, seisomisessa tai paikallaolossa, tulee pitää selkeä tauko n. 3 sek. ennen seuraavaa käskyä.

Koira noudetaan kävelemällä normaalisti ja suorinta tietä. Noudettaessa koira voidaan sen sivulle siirtyä joko suoraan koiran editse tai kiertämällä koiran takaa.

26. Käyttäytyminen liikesuoritusten välissä

Liikesuoritusten välissä ja haettaessa tai vietäessä noutokapulaa tulee koiran seurata ohjaajan sivulla kuten vapaana seuraamisessa. Koiraa ei saa motivoida siirtymisten aikana.

Virheelliset käyttäytymiset vaikuttavat kokonaisvaikutelmaan.

27. Liikesuorituksen unohtaminen

Mikäli ohjaaja unohtaa täysin jonkin liikesuorituksen, tulee tuomarin huomauttaa tästä puuttuvasta liikesuorituksesta. Pistevähennyksiä tästä ei seuraa.

28. Arvostelu

Tuomari antaa yksittäisliikkeistä arvosanan. Yksittäisiä pisteitä ei yleensä anneta.

max	puutteellinen	tydyttävä	hyvä	erittäin hyvä	erinomainen
5	0,0 – 3,0	3,5	4	4,5	5,0
10	0,0 – 6,5	7,0 – 7,5	8,0 – 8,5	9,0 – 9,5	10,0
15	0,0 – 10,0	10,5 – 11,5	12,0 – 13,0	13,5 – 14,0	14,5 – 15,0
20	0,0 – 13,5	14,0 – 15,5	16,0 – 17,5	18,0 – 19,0	19,5 – 20,0
100	0,0 – 69	70 – 79	80 – 89	90 – 95	96 - 100

Tuomari antaa saavutetut pisteet välittömästi. Kaikissa luokissa on koira kytkettynä arvostelun aikana. Arvostelun jälkeen poistuu ohjaaja kytketyn koiransa kanssa arvostelupaikalta. Myös tällöin tulee koiran esittää ohjattavuutta.

29. Tottelevaisuuskoe (B)

Tottelevaisuuskoe (B 1-3) ei täydy välttämättä suorittaa järjestyksessä 1-3. Koska tämä koe on ainoastaan osallistujien laajentamiseksi, päättää koiranohjaaja yhdessä koulutusvastaavan kanssa, missä luokassa koira tulisi ohjata.

V. OSA C (SUOJELU)

1. Suorituskentän tarkennukset

Katso koeohjesääntö

2. Maalimies/suojavarusteet

Katso koeohjesääntö ”Maalimiestyöskentely”

3. Ilmoittautuminen

- a) Ohjaaja ilmoittautuu tuomarille kaikissa luokissa **vapaana seuraavan** koiran kanssa perusasennossa.
- b) Sen jälkeen hän menee risteilyn aloituspisteeseen.
- c) Perusasennosta ohjaaja lähettää koiran risteilyyn.

Huomautus: Jos ohjaaja ei voi ilmoittautua koiransa kanssa säännön määrämällä tavalla, ts. koira ei ole hallinnassa ja juoksee esim. haukkumispiilolle tai pois kentältä, on ohjaajan sallittua käyttää 3 luoksetulokäskyä koiran takaisin kutsumiseen.

Jos koira ei tule 3. käskyn jälkeen, keskeytetään osa ”C” hylkäämisen vuoksi.

Merkintä: ”Hylkääminen tottelemattomuuden vuoksi”. **VIK** viiva;
Kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet säilyvät.

4. Merkinnät

Koesäännöissä kuvattujen merkintöjen täytyy olla ohjaajalle, tuomarille ja maalimiehelle hyvin nähtävissä.

Nämä merkinnät ovat:

- Maalimiehen lähtöpiste pakoon
- Koiran makuupaikka pakoon
- Merkki ohjaajalle suorituksessa ”Hyökkäys koira kohti liikkeestä”.

5. Puolustussuoritukset

Puolustussuorituksia ovat:

- Maalimiehen paon estäminen
- Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta
- Hyökkäys selkäljetuksesta (SchH/VPG/IPO 2 ja 3)
- Hyökkäys koira kohti liikkeestä
- Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta (SchH/VPG/IPO 3)

Kaikki puolustussuoritukset koostuvat:

- Kiinni tarttumisvaihe
- Kuormitusvaihe
- Ylimenovaihe (rauhavaihe ennen irrotusta)
- Irrotusvaihe
- Vartiointivaihe

Koesääntö määrää nimenomaan, että koira saa tarttua kiinni puolustussuorituksissa vain maalimiehen suojahihaan.

6. Maalimiehen etsintä risteillen

Koeluokka SchH/VPG/IPO	1	2	3
piilon kiertojen lkm (oikea/vasen)	2 (1+1)	4 (2+2)	6 (3+3)
korkein pistemäärä	5	5	10
pistevähennys jokaisesta ei kierretystä piilosta	2,5	1,0	1,5

1) Sallitut käskyt

”Eteen” tai ”kierrä” ja ”tänne” (käskyt ”tänne” voidaan antaa myös koiran nimen yhteydessä).

2) Risteilyn suoritus

- Risteilyn suorittamatta jättäminen ei ole sallittua (suora lähettäminen maalimiehen luokse).
- Ohjaaja tekee perusasennon koiransa kanssa suorituskentän kuvitteellisella keskilinjalla. Hän viestittää tuomarille valmiutensa työskentelyn aloittamiseen.
- Tuomarin merkistä ohjaaja aloittaa risteilyn
- Koira lähetetään perusasennosta ääni- ja/tai käsimerkein. Koiran on kohdistettava ensimmäisellä käskyllä piilo ja kierrettävä se ympäri
- Risteily on suoritettava eteenpäin (koira risteilee ohjaajan edessä).
- Ohjaajan on kuljettava **normaalisti** kävelen kuvitteellisella keskilinjalla.

Virheellistä on mm.

- Perusasennon poisjääminen suorituksen alussa
- Ylimääräiset käskyt tai merkit
- Poistuminen keskilinjalta
- Normaalista kävelyrytmistä poikkeaminen
- Laaja risteily
- Piilojen kiertämättä jättäminen

Jos koira ei löydä maalimiestä 3 – tuloksettoman lähettämisen jälkeen viimeisestä piilosta (haukkumispiilo), on suojelutyöskentely keskeytettävä.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** viiva;
Kaikki siihen asti muissa osissa saavutetut pisteet ovat voimassa.

7. Vartiointi ja haukkuminen

Koeluokka SchH/VPG/IPO	1	2	3
Korkein pistemäärä vartiointi:	5	5	5
Korkein pistemäärä haukkuminen	5	5	5

1) Sallitut käskyt

Käskyt tai merkit eivät ole vartiointiin ja haukkumiseen sallittuja.

2) Suoritusvaatimus vartiointiin

Koiran on vartioitava maalimiestä tiiviisti, tarkkaavaisesti, itsevarmasti ja tauotta kunnes se keskeytetään.

Voimakas, tarkkaavainen ja tiivis piilon kiertäminen ei ole virheellistä.

Virheellistä on mm.:

- Tarkkaamattomuus
- Ajoittainen maalimiehen jättäminen
- Vartioiminen etäisyyden päästä
- Epävarma käyttäytyminen
- Väistäminen
- Suuntautuneisuus ohjaajaan
- Häiritseminen hyppimällä vasten, tökkiminen tai kevyt koskettaminen
- Kevyt kiinni tarttuminen, voimakas kiinni tarttuminen tai kiinni tarttuminen ja kiinni pitäminen
- Ohjaajan tullessa paikalle koira tulee vastaan

Arvosanan alentaminen ”vartioinnissa ja haukkumisessa”

Maalimiehen häiritseminen (esim. tökkiminen, vasten hyppiminen jne.)

= 2 pisteeseen asti

Voimakas tarttuminen suojahihaan

= 9 pisteeseen asti

Tarttuminen muihin ruumiinosiin (ei tökkiminen)

= hylkääminen

Merkintä: ”Hylkäys tottelemattomuuden vuoksi”; **VIK:** viiva;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

Maalimiehen jättäminen

Jos koira jättää jo tunnistamansa maalimiehen, on ohjaajalla mahdollisuus lähettää koira toisen kerran. Jos koira jää varmasti sen jälkeen maalimiehen luo, on suoritus ”vartiointi ja haukkuminen” arvosteltava ”puutteelliseksi” (max.6,5 pistettä), suojelutyöskentely saa kuitenkin jatkaa. Jos koira ei mene enää toisella yrityksellä maalimiehen luo, tai jättää maalimiehen uudelleen, keskeytetään suojelutyöskentely.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** viiva;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

3) Suoritusvaatimus haukkumiseen

Koiran täytyy haukkua heti jatkuvasti ja energisesti ohjaajan suorittamaan keskeyttämiseen asti.

Virheellistä on mm.:

- Haukkumattomuus
- Ei aloita heti
- Ei hauku jatkuvasti
- Lopettaa haukkumisen ohjaajan lähestyessä

Haukkuminen heikosti (voimaton, ei energinen) ja ei jatkuva haukkuminen johtaa aina -2 pisteen vähentämiseen asti. Jos koira vartioi tarkkaavaisesti haukkumatta, seuraa 5 pisteen vähentämisvelvollisuus haukkumisesta.

4) Päättäminen

Noin 20 sekunnin kuluttua ohjaaja saapuu tuomarin merkistä **suoraan** viiden askeleen päähän piilosta. Uudella tuomarin merkillä ohjaaja kutsuu koiransa perusasentoon. **Ainoastaan luokassa SchH/VPG 1 on ohjaajan sallittua noutaa koiransa piilolta pois vapaana seurauttamalla.** Molemmat vaihtoehdot arvostellaan samanarvoisina.

Koiran on oltava ehdottomasti ohjattavissa. Jatkuvat käskyt koiran saamiseksi hallintaan ovat virheellisiä.

Ohjaaja vaatii maalimiestä astumaan piilosta ulos ja siirtymää pakopaikalle (katso merkintää). Koiran on istuttava tällöin rauhallisesti perusasennossa.

Virheellistä on mm.:

- Koira ei istu, on rauhaton perusasennossa
- Koira ei ole kokonaisuudessaan ohjattava
- Koira ei pysy perusasennossa maalimiehen astuessa ulos piilosta
- Koira saa lisäkäskeyjä tai vartaloapua istumisessa

8. Maalimiehen pakoyrityksen estäminen

Koeluokka SchH/VPG/IPO:	1	2	3
Korkein pistemäärä pakoon	20	10	10

1) Sallitut käskyt

Mitkään käskyt tai merkit eivät ole sallittuja.

2) Suoritus

Tuomarin merkistä ohjaaja tuo vapaana seuraavan koiran paikallaolo asentoon (ks. merkkaus). Ennen „maahan” käskyä on koiran istuttava perusasennossa ja kävelee suoraan piiloon. Ohjaajan täytyy asettua piiloon siten, että hänellä on näköyhteys tuomariin, maalimieheen ja koiraansa.

Tuomarin merkistä maalimies tekee pakoyrityksen. Koiran on estettävä pako itsenäisesti ja tehokkaasti.

Tuomarin merkistä pako keskeytetään. Koiran on irrotettava itsenäisesti tai ensimmäisellä ”irti” käskyllä.

3) Suoritusvaatimus pakoon.

Koiran on estettävä pako tarttumalla heti energisellä otteella ja estettävä se tehokkaasti, 20 askeleen matkalla. Paon keskeyttämisen jälkeen on koiran irrotettava heti ensimmäisellä käskyllä ja vartioitava maalimiestä tarkkaavaisesti.

Virheellistä on mm.:

- Kannustavat käskyt puolustussuorituksen aikana
- Epävarma kiinni tarttuminen
- Rauhaton ote yksittäisissä vaiheissa
- Ei pysty säilyttämään otettaan, irrottaa hihasta
- Ei pysty estämään pakoa
- Tarkkaamattomuus vartiointivaiheen aikana
- Tarttuu kiinni uudestaan tai häiritsee vartiointivaiheen aikana

Mikäli koira ei 20 askeleen aikana ole estänyt pakoa kiinni tarttumalla ja vartioimalla, on suojelutyöskentely keskeytettävä.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** ng;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

9. Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta

Koeluokka SchH/VPG/IPO:	1	2	3
Korkein pistemäärä Torjunta:	35	20	20
Kepiniskut	kyllä	kyllä	kyllä

1) Sallitut käskyt

”Irti”

2) Suoritus

Noin 5 sekunnin vartiointivaiheen jälkeen suorittaa maalimies tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraa kohti. Koiran täytyy puolustautua heti kiinni tarttumalla ja vastustettava lyöntiuhkauksien ja kuormituksen aikana maalimiestä.

Kaikissa koeluokissa koira saa kuormitusvaiheen aikana 2 selvästi annettua kepiniskua. Se ei saa osoittaa tällöin mitään negatiivisia reaktioita.

Tuomarin merkistä maalismies keskeyttää taistelun. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisellä "irti" käskyllä.

3) Suoritusvaatimus torjuntaan

Koiran on estettävä hyökkäys tarttumalla heti energisellä otteella ja estettävä se tehokkaasti. Sen täytyy käyttäytyä kuormitusvaiheen aikana välinpitämättömästi ja osoittaa koko taisteluvaiheen aikana täyttä, energistä ja ennen kaikkea pysyvää otetta. Taisteluvaiheen päättymisen jälkeen koiran on irrotettava ensimmäisellä "irti" käskyllä heti ja vartioitava maalimiestä tarkkaavaisesti.

Virheellistä on mm:

- Kannustavat käskyt puolustussuorituksen aikana
- Epävarma kiinni tarttuminen
- Rauhaton ote yksittäisissä vaiheissa
- Kuormitus vaikuttaa koiraan
- Tarkkaamattomuus vartiointivaiheen aikana
- Tarttuu kiinni uudestaan tai häiritsee vartiointivaiheen aikana

Jos koira ei säilytä otettaan maalimiehen kuormituksen aikana, irtoaa hihasta ja antaa karkottaa itsensä, keskeytetään osa ”C”.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** ng;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

4) Päätös

Tuomarin merkistä ohjaaja lähestyy koiraansa normaalisti kävellen ja kääntää sen perusasentoon. Keppiä ei oteta tässä maalimieheltä pois.

Koeluokassa SchH/VPG/IPO 1 tuomari osoittaa maalimiehelle piilon osassa ”Hyökkäys koiraan kohti liikkeestä”.

Koeluokissa SchH/VPG/IPO 2+3 määrää ohjaaja koiraansa kanssa selkälähdetyksen alkamisen.

Virheellistä on mm.:

- Ei istu perusasentoon
- Saa useampia käskyjä
- Ei ole ohjattava
- Täytyy pitää kiinni kaulapannasta

10. Selkälähdetyksen

Koeluokka SchH/VPG/IPO	-	2	3
Korkein pistemäärä lähdetyksen	-	5	5
Lähdetysetäisyys/ Askelten lukumäärä	-	30	30
Etäisyys askelten lukumäärä	-	5	5

1) Sallitut käskyt

”Seuraa” tai ”lähdetyksen” (koskee myös sivulähdetyksen)

2) Suoritus SchH/VPG/IPO 2+3

Maalimies saa ohjaajalta merkin edellä kulkemiseen. Ohjaaja seuraa koiraansa kanssa viiden askelen etäisyyden päässä, mikä hänen on määrätietoisesti pidettävä. Lähdetyksen kestää yli 30 askelta. Kääntäminen ei ole vaadittua, se voidaan kuitenkin suorittaa tilavaatimuksesta johtuen. Erityisesti maalimiehen on kannettava keppiä lähdetyksen aikana näkymättömissä.

3) Suoritusvaatimus

Koiran on seurattava maalimiestä tarkkaavaisesti ohjaajan polven tasalla. Sen on osoitettava koko lähdetysohjeiden aikana ehdotonta ohjattavuutta, pitämällä tällöin maalimiestä silmällä jatkuvasti.

Virheellistä on mm.:

- Koira edistää
- Koira loittonee sivusuunnassa
- Etäisyyttä ei säilytetä
- Ohjaajan avut

- käskyt tai merkit
- kävelytyylin muuttaminen
- koiran pitäminen kaulapannasta

Jos vapaana seuraaminen ei ole mahdollista, päätetään suojelutyöskentely.

Merkintä: ”Keskeytys” tottelemattomuuden vuoksi; **VIK:** viiva; kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

11. Hyökkäys koira kohti selkäläiskäytöstä

Koeluokka SchH/VPG/IPO	-	2	3
Korkein pistemäärä hyökkäys	-	30	15

1) Sallitut käskyt

”Irti”

2) Suoritus SchH/VPG/IPO 2+3

Selkäläiskäytön aikana maalimies suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koira kohti. Koiran täytyy puolustautua tarttumalla heti kiinni ja vastustettava maalimestä kepinuhkauksien ja kuormituksen aikana. Kun koira on saanut otteen, ohjaajan täytyy jäädä sen hetkiselälle paikalleen seisomaan.

Tuomarin merkistä puolustussuoritus keskeytetään. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisestä ”irti” käskystä.

3) Suoritusvaatimus hyökkäys

Koiran on estettävä hyökkäys tarttumalla heti energisellä otteella ja estettävä se tehokkaasti. Sen täytyy käyttäytyä kuormitusvaiheen aikana välinpitämättömästi ja osoittaa koko taisteluvaiheen aikana täyttä, energistä ja ennen kaikkea pysyvää otetta. Taisteluvaiheen päättymisen jälkeen koiran on irrotettava ensimmäisellä ”irti” käskyllä heti ja vartioitava maalimestä tarkkaavaisesti.

Virheellistä on mm.:

- Koira saa hyökkäystä tukevia käskyjä
- Koira ei hyökkää itsevarmasti
- Koira väistää sivuun, tarttuu kuitenkin kiinni
- Koira ei osoita täyttä ja energistä otetta
- Koira osoittaa rauhatonta/levotonta otetta
- Koira on tarkkaamaton vartiointivaiheen aikana
- Koira tarttuu uudelleen kiinni tai häiritsee vartiointivaiheen aikana

Jos koira ei säilytä otettaan maalimiehen kuormituksen aikana, irtoaa hihasta ja antaa karkottaa itsensä, keskeytetään osa ”C”.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** ng; kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

4) Päätös VPG/SchH/IPO2

Koiranohjaaja siirtyy merkistä normaalisti kävellessä koiransa luo ja antaa koiralle käskyn perusasentoon. **Pehmytkeppiä ei oteta maalimieheltä pois.**

5) Päätös VPG/SchH/IPO3

Koiranohjaaja siirtyy merkistä koiransa luo normaalisti kävellessä merkin ja antaa koiralle käskyn perusasentoon ja ottaa maalimieheltä pehmytkepin pois. Aseistariisunnan tapa on ohjaajan valittavissa. Maalimiehen käsien ylösnostamista ei suoriteta. Koiranohjaaja ottaa vielä kerran maalimiehen sivulla pysähtyen perusasennon. Ohjaajan vaatimuksesta seuraa sivukuljetus noin 20 askeleen päässä olevan tuomarin luo. Päätösilmoituksen aikana koiran on istuttava vapaana ohjaajan ja maalimiehen välissä.

Virheellistä on mm.:

- Koira ei osoite tottelevaisuutta ohjaajan saapuessa paikalle
- Koira ei istu perusasentoon
- Koira pidetään kaulapannasta kiinni

12. Hyökkäys koiraan kohti liikkeestä

Koeluokka SchH/VPG/IPO:	1	2	3
Korkein pistemäärä hyökkäys:	30	10	10
Kepiniskut:	ei	ei	ei

1) Sallitut käskyt

”Eteen” tai ”kiinni”, ”irti”

2a) Suoritus luokka 1

Ohjaaja osoitetaan koiransa kanssa kentän keskelle. Koiran **t ä y t y y** istua ohjaajansa vieressä ja sitä voidaan pitää kiinni kaulaimesta.

Tuomarin merkistä maalimies tulee piilosta ulos normaalisti kävellessä ja menee keskilinjalle. Keskilinjalla tasalla maalimies kääntyy ja juoksee suoraan koiraan kohti. Kun maalimies on lähestynyt noin 30 – 40 askeleen etäisyydelle ohjaajaa ja hänen paikallaan istuvaa koiraan kohti, päästää ohjaaja tuomarin merkistä koiransa vapaaksi. Ohjaaja ei saa jättää paikkaansa.

Maalimies hyökkää juoksemalla koiraan kohti suoraan edestä karkotushuutoja huutaen ja tehden uhkaavia liikkeitä. Koiran täytyy torjua hyökkäys heti kiinnitarttumalla.

Tuomarin merkistä maalimies lopettaa taistelun. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisellä ”irti” käskyllä.

2b) Suoritus luokka 2

Ohjaaja osoitetaan koiransa kanssa kentän keskelle. Koiran **t ä y t y** istua ohjaajansa vieressä ja sitä voidaan pitää kiinni kaulaimesta.

Tuomarin merkistä maalimies tulee piilosta ulos juosten ja juoksee keskilinjalle asti. Keskilinjalla maalimies kääntyy ja juoksee askellajiaan keskeyttämättä suoraan koiraa kohti. Kun maalimies on lähestynyt noin 40 – 50 askeleen etäisyydelle ohjaajaa ja hänen paikallaan istuvaa koiraa kohti, päästää ohjaaja tuomarin merkistä koiransa vapaaksi. Ohjaaja ei saa jättää paikkaansa.

Maalimies hyökkää juoksemalla koiraa kohti suoraan edestä karkotushuutoja huutaen ja tehden uhkaavia liikkeitä. Koiran täytyy torjua hyökkäys heti kiinnitarttumalla.

Tuomarin merkistä maalimies lopettaa taistelun. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisellä "irti" käskyllä.

2c) Suoritus luokka 3

Ohjaaja osoitetaan koiransa kanssa kentän keskelle. Koiran **t ä y t y** istua ohjaajansa vieressä ja sitä voidaan pitää kiinni kaulaimesta.

Tuomarin merkistä maalimies tulee piilosta ulos juosten ja juoksee keskilinjalle asti. Keskilinjalla maalimies kääntyy ja juoksee askellajiaan keskeyttämättä suoraan koiraa kohti. Kun maalimies on lähestynyt noin 60 askeleen etäisyydelle ohjaajaa ja hänen paikallaan istuvaa koiraa kohti, päästää ohjaaja tuomarin merkistä koiransa vapaaksi. Ohjaaja ei saa jättää paikkaansa.

Maalimies hyökkää juoksemalla koiraa kohti suoraan edestä karkotushuutoja huutaen ja tehden uhkaavia liikkeitä. Koiran täytyy torjua hyökkäys heti kiinnitarttumalla.

Tuomarin merkistä maalimies lopettaa taistelun. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisellä "irti" käskyllä.

3) Suoritusvaatimus hyökkäys

Koiran on estettävä hyökkäys tarttumalla heti energisellä otteella ja estettävä se tehokkaasti. Sen täytyy käyttäytyä kuormitusvaiheen aikana välinpitämättömästi ja osoittaa koko taisteluvaiheen aikana täyttä, energistä ja ennen kaikkea pysyvää otetta. Taisteluvaiheen päättymisen jälkeen koiran on irrotettava ensimmäisellä "irti" käskyllä heti ja vartioitava maalimiestä tarkkaavaisesti.

Virheellistä on mm.:

- Koira saa hyökkäystä tukevia käskyjä
- Koira ei hyökkää itsevarmasti
- Koira väistää sivuun, tarttuu kuitenkin kiinni
- Koira ei osoita täyttä ja energistä otetta
- Koira osoittaa rauhatonta/levotonta otetta
- Koira on tarkkaamaton vartiointivaiheen aikana
- Koira tarttuu uudelleen kiinni tai häiritsee vartiointivaiheen aikana

Jos koira ei säilytä otettaan maalimiehen kuormituksen aikana, irtoaa hihasta ja antaa karkottaa itsensä, keskeytetään osa ”C”.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** ng;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

4) Päätös

Ohjaaja saa merkin siirtymiseksi koiransa luo normaalisti kävellen ja ottaa maalimieheltä kepin pois. Aseistariisunnan tapa on ohjaajan valittavissa. Maalimiehen käsien ylösnostamista ei suoriteta. Ohjaaja tekee vielä kerran maalimiehen sivulla pysähtyen perusasennon. Ohjaajan vaatimuksesta seuraa sivukuljetus noin 20 askeleen päässä olevan tuomarin luo. Päätösilmoituksen aikana koiran on istuttava vapaana ohjaajan ja maalimiehen välissä.

Virheellistä on mm.:

- Koira ei osoita tottelevaisuutta ohjaajan saapuessa paikalle
- Koira ei istu perusasentoon
- Koira pidetään kaulapannasta kiinni

13. Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta

Koeluokka SchH/VPG/IPO:	-	-	3
Korkein pistemäärä hyökkäys:	-	-	20
Kepiniskut:	-	-	kyllä

1) Sallitut käskyt

”Irti”

2) Suoritus luokka 3

Noin 5 sekunnin vartiointivaiheen jälkeen suorittaa maalimies tuomarin merkistä hyökkäyksen koira kohti. Koiran täytyy puolustautua heti kiinni tarttumalla. Kun koira on tarttunut kiinni, se saa kuormitusvaiheen aikana kaksi selvästi kohdistettua iskuja. Se ei saa osoittaa tällöin mitään negatiivisia reaktioita.

Tuomarin merkistä maalismies keskeyttää taistelun. Koiran täytyy irrottaa heti tai ensimmäisellä ”irti” käskyllä.

3) Suoritusvaatimus torjunta

Koiran on estettävä hyökkäys tarttumalla heti energisellä otteella ja estettävä se tehokkaasti. Sen täytyy käyttäytyä kuormitusvaiheen aikana välinpitämättömästi ja osoittaa koko taisteluvaiheen aikana täyttä, energistä ja ennen kaikkea pysyvää otetta. Taisteluvaiheen päättymisen jälkeen koiran on irrotettava ensimmäisellä ”irti” käskyllä heti ja vartioitava maalimiestä tarkkaavaisesti.

Virheellistä on mm:

- Kannustavat käskyt puolustussuorituksen aikana

- Epävarma kiinnitarttuminen
- Rauhaton ote yksittäisissä vaiheissa
- Kuormitus vaikuttaa koiraan
- Tarkkaamattomuus vartiointivaiheen aikana
- Tarttuu kiinni uudestaan tai häiritsee vartiointivaiheen aikana

Jos koira ei säilytä otettaan maalimiehen kuormituksen aikana, irtoaa hihasta ja antaa karkottaa itsensä, keskeytetään osa ”C”.

Merkintä: ”Keskeytys” ilman pistemäärää; **VIK:** ng;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet jäävät voimaan.

4. Päätös luokka 3

Ohjaaja saa merkin siirtymiseksi koiransa luo normaalisti kävellen ja ottaa maalimieheltä kepin pois. Aseistariisunnan tapa on ohjaajan valittavissa. Maalimiehen käsien ylösnostamista ei suoriteta. Ohjaaja tekee vielä kerran maalimiehen sivulla pysähtyen perusasennon. Ohjaajan vaatimuksesta seuraa sivukuljetus noin 20 askeleen päässä olevan tuomarin luo. Päätösilmoituksen aikana koiran on istuttava vapaana ohjaajan ja maalimiehen välissä.

Virheellistä on mm.:

- Koira ei osoita tottelevaisuutta ohjaajan saapuessa paikalle
- Koira ei istu perusasentoon
- Koiraa pidetään kaulapannasta kiinni

14. Lisämääräykset irrottamiseen

Maalimies jää tuomarin merkistä seisomaan liikkumatta paikalleen.

Koiran on irrotettava heti.

Yksi ”irti” käsky on sallittu (ilman arvosanan alentamista).

Ohjaaja on annettava **1. käsky oma-aloitteisesti tietyn ajan kuluessa irrottamiseen. Kaksi seuraavaa käskysanaa annetaan tuomarin merkistä.**

Antaessaan käskyä ”irti” on ohjaajan seisottava rauhallisesti, hän ei saa mennä tällöin koiran luokse.

Koiran on vartioitava maalimiestä.

Koira saa kuitenkin irrottaa myös itsenäisesti. Käskyä ”irti” ei siis välttämättä tarvitse antaa. Jos koira ei kuitenkaan tässä tapauksessa irrota heti ja ohjaaja antaa käskyn myöhään, pidetään tätä virheellisenä.

Puolustussuoritusten välillä on osoitettava **5 sekunnin vartiointivaihe**. Ajanlasku alkaa siitä hetkestä, kun koira on irrotanut. Jos koira ei irrota, maalimies ei saa jatkaa työskentelyään itsenäisesti.

Koiran täytyy irrottaa viimeistään 3. käskyllä (vähennys max. 9,0 pistettä).

Jos koira ei irrota 3. "irti" käskyn jälkeen, on osa C keskeytettävä.

Merkintä: "Hylkäys tottelemattomuuden vuoksi"; VIK: viiva;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

Suojelutyöskentely on myös keskeytettävä, jos koira on hallitsematon ja puree maalimestä muualle kuin suojahihaan (myös piilolla).

Merkintä: "Hylkäys tottelemattomuuden vuoksi"; VIK: viiva;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

Jos koiran nimeä pitää käyttää, arvostellaan tämä lisäkäskynä.

Suoritus arvostellaan "puutteelliseksi", jos koira saa irrottamiseen apukäskyn "maahan".

Käsky "maahan" koiran vartioidessa maalimestä tarkoittaa suojelutyöskentelyn keskeyttämistä.

Merkintä: "Keskeytys"; VIK: ng
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

Jos koira irrottaa vain ohjaajan antaminen pakotteiden vaikutuksesta, päätetään suojelutyöskentely.

Merkintä: "Hylkäys tottelemattomuuden vuoksi"; VIK: viiva;
kaikki tähän asti muissa osissa saavutetut pisteet pysyvät voimassa.

Alla olevia pistemääriä käytetään vain irrottamiseen. Koiran muu virhekäyttäytyminen arvostellaan yleisten arvostelumenetelmien mukaisesti.

Korkein pistevähennys kaikkiin koeluokkiin ja taistelutilanteisiin						
1. sallittu käsky, välitön irrottaminen	0,0					
1. sallittu käsky; hitaasta erittäin hitaaseen irrottamiseen		0,5 - 3,0				
2. käsky (1. lisäkäskey) välitön irrottaminen			3,0			
2. käsky (1. lisäkäskey); hitaasta erittäin hitaaseen irrottamiseen				3,5 - 6,0		
3. käsky (2. lisäkäskey); välitön irrottaminen					6,0	
3. käsky (2.lisäkäskey); hitaasta erittäin hitaaseen irrottamiseen						6,5 - 9,0

15. Aseistariisunta

Aseistariisunnan tapa on ohjaajan valittavissa. Maalimiehen käsien ylösnostamista ei suoriteta. Tilanteen mukaisesti keppi otetaan pois.

16. Sivukuljetukset

Sivukuljetus on suoritettava vapaana seuraavan koiran kanssa. Ei ole välttämätöntä vaihtaa suojajihaa vasemmasta oikeaan käteen. On kuitenkin huomioitava, että sivukuljetus koetuomarin luokse alkaa perusasennosta. Jokainen suoritus alkaa perusasennosta ja päättyy perusasentoon.

17. Luonneominaisuuksien arvostelu

Arvosteluperusteet:

- a) Viettiominaisuudet   **V**
- b) Itsevarmuus   **I**
- c) Kuormitettavuus   **K**

Vaatimukset erinomaiseen VIK:

- 1) Tunne fyysisestä voimasta
- 2) Tunne psyykkisestä voimasta
  - a) sisäinen itsevarmuus ja pelottomuus
  - b) viettikestävyys
  - c) kovuus

VIK -arvosana on riippuvainen koiran viettikäyttäytymisestä, sen kuormitettavuudesta ja kovuudesta ja sen ohjattavuudesta.

Seuraavia VIK - arvosanoja käytetään:

a) erinomainen ”a”

Itsevarma, voimakas, määrätietoinen ja varma kiinnitarttumisen ja kiinnipitäminen, ei negatiivisia reaktioita kepiniskujen aikana, tiivis ja tarkkaavainen maalimiehen huomioiminen vartiointivaiheissa.

Pienet poikkeamat ylhäällä mainitusta eivät vaikuta vielä arvosanaan.

b) olemassa oleva ”vh”

Rajoituksia esim. itsevarmuudessa, määrätietoisuudessa, ote- ja keppikäyttäytymisessä, samoin kuin vartiointivaiheissa.

c) riittämätön ”ng”

Puuttuva itsevarmuus, suuria rajoituksia suhteessa kovuuteen ja välinpitämättömyyteen maalimiestä kohtaan.

Koira jättää maalimiehen ennen tuomarin merkkiä koiran luokse menemiseksi = keskeytys

Jos koira saa ”riittämättömän” VIK -arvosanaksi, silloin suojelutyöskentelyä ei voida hyväksyä.

18. Arvostelu

a) Yleistä

erinomainen	erittäin hyvä	hyvä	tydyttävä	puutteellinen
100 – 96	95 – 90	89 – 80	79 – 70	69 - 0

Osa C on hyväksytty arvosanalla ”tydyttävä” (70 – 79 pistettä). Seuraavaan korkeamman koeluokan välttämättömänä edellytyksenä on kuitenkin vähintään arvosana ”hyvä” (80 pisteestä lähtien).

Tuomarin on annettava saavutetut pistemäärät heti tiedoksi. Ennen arvostelun alkamista koira tulee kytkeä tuomarin merkistä kaikissa koeluokissa. Arvostelun jälkeen ohjaaja poistuu kentältä kytketyn koiransa kanssa. Myös tällöin koiran on käyttäydyttävä ohjattavasti.

Tuomarin on arvioitava yksittäissuoritukset arvosanoin. Yksittäisiä pistevähennyksiä ei anneta tiedoksi.

b) Arvostelun perusteet

"C" osan arvostelun perusteet ovat:

- Tasapainoiset viettiominaisuudet
- Hyvähermoisuus
- Itsevarmuus
- Kuormitettavuus
- Luonnollinen, kontrolloitu aggressiokäyttäytyminen
- Ohjattavuus
- Maalimiehen fyysinen ja psyykinen kunto

d) Otekäyttäytyminen

Mahdolliset otevaihtoehdot:

- Energinen (voimakas), täysi ja rauhallinen ote
- Ei aivan täysi, kuitenkin energinen ja rauhallinen ote
- Vajaa ja etuhammasote
- Hermostunut ja rauhaton ote
- Pysymätön ote
- Velto ja vähemmän energinen ote

Koira, joka parantaa otettaan kuormitusvaiheessa esim. taitamattoman maalimestyöskentelyn vuoksi, on arvosteltava ehdottomasti positiivisesti.

d) Vartiointivaiheet

Tarkkaavainen, tiivis ja varma vartioiminen.

Koiran käyttäytyminen	Korkein suoritusarvostelu
Tarkkaamaton ja/tai häiritsevä	erittäin hyvä
Voimakkaasti tarkkaamaton ja/tai voimakkaasti häiritsevä	hyvä
Ei vartioi, mutta pysyy maalimiehen luona (ei aktiivinen vartiointi - väistää)	tydyttävä
Jättää maalimiehen, pysyy käskyllä maalimiehen luona	Osan C keskeytys

e) Ohjattavuus

Koiriemme ohjattavuus ilmenee iloisena tottelevaisuutena, optimaalisen viettikäyttäytymisen vallitessa.

Koirat, joilla on hallitsematon viettikäyttäytyminen esim.

- Eivät tule vartiointissa ja haukkumisessa ohjaajan luokse
- Ohjaajan luoksetultua koira ei lähde mukaan, vaan väistää ohjaajaansa
- Kuljetuksissa edistää tai on hallitsematon
- Rauhaton perusasennossa tai maassa
- Vastustaa jatkuvasti ohjaajaansa ja tämän vaatimuksia. On hyvin itsepäinen ja toimii vain hyvin voimakkaiden vaikutusten avulla

Täytyy arvioida arvosanaa alentavasti arvostelussa.

19. Arvosanataulukko

max	puutteellinen	tydyttävä	hyvä	erittäin hyvä	erinomainen
5	0,0 – 3,0	3,5	4	4,5	5,0
10	0,0 – 6,5	7,0 – 7,5	8,0 – 8,5	9,0 – 9,5	10,0
15	0,0 – 10,0	10,5 – 11,5	12,0 – 13,0	13,5 – 14,0	14,5 – 15,0
20	0,0 – 13,5	14,0 – 15,5	16,0 – 17,5	18,0 – 19,0	19,5 – 20,0
30	0,0 – 20,5	21,0 – 23,5	24,0 – 26,5	27,0 – 28,5	29,0 – 30,0
35	0,0 – 24,0	24,5 – 27,5	28,0 – 31,0	31,5 – 32,5	33,0 – 35,0